

**สรุปการถอดบทเรียนจากการเข้าร่วมกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรข้าราชการที่ดี
และหลักสูตรด้านทุจริต สศช. (STRONG NESDC)
ณ จังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดสมุทรสงคราม
วันที่ 9-10 มีนาคม 2566**

1. ความรู้และแนวคิดที่ได้รับจากการศึกษาดูงาน

1.1 ความรู้และแนวคิดที่ได้รับในภาพรวม

1.1.1 การพัฒนาพื้นที่หรือชุมชนที่มีความยั่งยืนเป็นการพัฒนาแบบบูรณาการ โดยดำเนินการร่วมกันในหลายๆ ด้าน คำนึงถึงความสมดุลในการพัฒนา เช่น ความสมดุลระหว่างการพัฒนาคนกับสิ่งแวดล้อม ความสมดุลระหว่างสิ่งที่เป็นรูปธรรมกับนามธรรม ความสมดุลระหว่างการพัฒนาวัตถุกับจิตใจ ของความสมดุลระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่นกับภูมิปัญญาสากล ดำเนินการอย่างเป็นขั้นเป็นตอน คำนึงถึงภูมิสังคมของตนเอง สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.1.2 การขับเคลื่อนภายใต้การเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 ที่สิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและโลกปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับองค์การต่าง ๆ จำนวนมาก ย่อมส่งผลกระทบต่อ การขับเคลื่อนองค์กรทุกประเภทอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก จำเป็นต้องเติมเต็มความรู้และทักษะสำคัญเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ ผสมผสานระหว่างความรู้เก่าและความรู้ใหม่ เพื่อบูรณาการเป็นองค์ความรู้ในการขับเคลื่อนใด ๆ ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

1.1.3 วิถีชีวิตพอเพียง เป็นวิถีชีวิตที่ดำเนินบนหลักคุณธรรมและการแก้ปัญหาโดยใช้ปัญญา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่กระบวนการสร้างชุมชนที่เข้มแข็งพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งการใช้กระบวนการวิจัยส่งเสริมและสนับสนุนการขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความสมดุล มั่นคง และยั่งยืน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 และยุทธศาสตร์ของชาติระยะ 20 ปี

1.2 ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาดูงานที่ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านสารภี จังหวัดสมุทรสงคราม

นายสุชล สุขเกษม ประธานศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านสารภี จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นผู้นำคนสำคัญในการขับเคลื่อนการทำงานของศูนย์ โดยเน้น “การใช้ทุกสิ่งให้มีคุณค่า ไม่ทิ้งให้เสียเปล่า อนุรักษ์พลังงาน และต้องสร้างรายได้” นอกจากนี้ ยังใช้ความคิดสร้างสรรค์ประกอบกับการประยุกต์กับการพัฒนาพื้นที่เพาะปลูกและผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการเพิ่มมูลค่าของสินค้า เช่น การทำไข่เค็มที่ไม่ใช่ไข่เค็มธรรมดา แต่เป็นการทำไข่เค็มที่มีรสต่าง ๆ อาทิ รสตั้มยำ ชาเขียว รวมทั้งการประยุกต์ใช้ตะกร้าในการเลี้ยงไก่เพื่อป้องกันสัตว์อื่น ๆ และการประยุกต์ใช้ตะกร้าในการเลี้ยงกุ้งในแม่น้ำ นอกจากนี้ วิทยากรได้นำหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะความเข้าใจในบริบทของ การทำเกษตรกรรมในพื้นที่สมุทรสงคราม ประกอบกับความอดทนของวิทยากรที่มีการลองผิดลองถูกและ ถอดบทเรียนที่ได้มาพัฒนางานของตนทำให้งานที่ออกมาประสบผลสำเร็จ

ทั้งนี้ ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงาน คือ (1) ภาวะผู้นำของประธานกลุ่ม เช่น มีความกล้าคิดกล้าทำและการคิดนอกกรอบเชิงสร้างสรรค์ของประธานกลุ่ม และ (2) การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม (Inclusivity) และการสร้างชุมชนเข้มแข็ง โดยการพัฒนาจากการวิจัยระดับชุมชน การสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพ และการนำหลักคิด “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” มาปฏิบัติและปรับใช้ซึ่งมุ่งเน้นการสร้าง แรงผลักดันจากภายใน รวมทั้งส่งเสริมการพึ่งตนเองโดยใช้หลักการพัฒนามบนพื้นฐานกระบวนการวิจัย เชิงทดลองจากประสบการณ์จริง

1.3 ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาดูงานที่โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

1.3.1 โครงการดังกล่าวใช้แนวคิดการใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ โดยการระดมความรู้จากนักวิจัยในประเทศเข้ามาศึกษาการบำบัดน้ำเสียด้วยพืชทดแทนการใช้เทคโนโลยีที่มาราคาสูง เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ผ่านการค้นคว้าและทดลองทางวิทยาศาสตร์มาหลายปีจนประสบความสำเร็จ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของโลกในปัจจุบัน คือ แนวทางการแก้ปัญหาที่อาศัยธรรมชาติเป็นพื้นฐาน (Nature-based Solution) ทั้งนี้ โครงการศึกษาที่แหลมผักเบี้ยจะเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับคนในประเทศและต่างประเทศได้เข้าถึงแหล่งข้อมูลเพื่อศึกษาการใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติต่อไป นอกจากนี้ จากการร่วมฟังบรรยายช่วยทำให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับวิธีการแก้ไขและฟื้นฟูธรรมชาติ “ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ” ในรูปแบบต่าง ๆ และระบบพื้นที่ชุ่มน้ำเทียม เพื่อนำมาทบทวนการเสนอโครงการ/แผนงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำเสียในเขตเมือง รวมทั้งช่วยส่งเสริมให้เกิดความต้องการที่จะต่อยอดองค์ความรู้และแนวคิดในการประเมินผลตอบแทนทางสังคม (SROI) ซึ่งเป็นวิธีการประเมินที่ช่วยองค์กรในการทำความเข้าใจ และหาขนาดของมูลค่าทางสังคม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจจากการลงทุนพัฒนาโครงการทางด้านสิ่งแวดล้อม

1.3.2 ศาสตราจารย์ ดร.สนธิ อักษรแก้ว ประธานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ร่วมบรรยายเพิ่มเติมเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 คือ เพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” โดยมี 13 หมวด ดังนี้

- 1) ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง
- 2) ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน
- 3) ไทยเป็นฐานการผลิตรถยนต์ไฟฟ้าของอาเซียน
- 4) ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง
- 5) ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค
- 6) ไทยเป็นศูนย์กลางด้านดิจิทัลและอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะของอาเซียน
- 7) ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็งมีศักยภาพสูงและสามารถแข่งขันได้
- 8) ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เด็ดขาดได้อย่างยั่งยืน
- 9) ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลงและคนไทยทุกคน มีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ

เหมาะสม

- 10) ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ
- 11) ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบ จากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพ

ภูมิอากาศ

- 12) ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต
- 13) ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานของโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ คือ **ความร่วมมือของหน่วยงานแต่ละภาคส่วน** โดยหน่วยงานเหล่านั้น มีองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกื้อกูลการทำงานร่วมกันในองค์กรรวม อาทิ ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ทั้งนี้ หน่วยงานภาคีได้ร่วมกันผลักดันโครงการวิจัยระดับสากลให้เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด

1.4 ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาดูงานที่อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร จังหวัดเพชรบุรี

อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรเป็นโครงการที่มุ่งแก้ไขปัญหามลพิษของป่าชายเลนในพื้นที่ให้กลับมามีความอุดมสมบูรณ์จนเกิดระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์มากขึ้นในพื้นที่ดังกล่าว นอกจากนี้ ยังเป็นพื้นที่แหล่งเรียนรู้ในการสร้างจิตสำนึกของคนให้รู้จักการอนุรักษ์ป่าไม้ เนื่องจากบทเรียนในอดีต การทำไร่เชิงเดี่ยวส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมากและส่งผลกระทบต่อคนในพื้นที่ตามมา ซึ่งพื้นที่อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรสะท้อนให้เห็นถึงการฟื้นฟูธรรมชาติสามารถทำได้หากมีความตั้งใจ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ที่เป็นกรอบการพัฒนาประเทศโดยมุ่งไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ในปัจจุบันระบบนิเวศภายในโครงการมีความอุดมสมบูรณ์เป็นอย่างยิ่งในพื้นที่ป่าชายเลนที่มีพืชและสัตว์ชายเลนที่อุดมสมบูรณ์มากขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงก่อนหน้านี้ รวมทั้งยังเน้นการใช้ประโยชน์จากพลังงานทดแทน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม เพื่อเป็นแบบอย่างในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า

ทั้งนี้ ศาสตราจารย์ ดร.สนธิ อักษรแก้ว ประธานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กล่าวถึงหลักการพัฒนา 3 ประการ คือ ธรรมชาติ ธรรมดา และธรรมาภิบาล รวมทั้งหลักการทำงาน 3 ประการ คือ ค้นให้พบ พิสูจน์ให้ได้ และใช้ให้เป็น ซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนาอย่างประสบผลสำเร็จ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินการของอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร จังหวัดเพชรบุรี คือ (1) การใช้ความรู้เชิงวิชาการ และ (2) การทำงานลักษณะเครือข่ายทางวิชาการ ซึ่งทั้ง 2 ข้อเป็นปัจจัยสำคัญในการทำงานที่บรรลุเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง

1.5 ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาดูงานที่สหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด จังหวัดเพชรบุรี

สหกรณ์การเกษตรท่ายาง มีการดำเนินธุรกิจ 4 ประเภท ได้แก่ ธุรกิจสินเชื่อ ธุรกิจรวบรวมผลผลิต ธุรกิจตลาดกลางการเกษตรท่ายาง (หนองบัว) จังหวัดเพชรบุรี และธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย โดยสาระสำคัญของธุรกิจแต่ละด้าน มีดังนี้

ธุรกิจสินเชื่อ มีเงินกู้ ๓ ประเภท ได้แก่ เงินกู้ระยะสั้น เงินกู้ระยะปานกลาง เงินกู้ระยะยาว และส่งเสริมอาชีพในโครงการต่าง ๆ ได้แก่ โครงการส่งเสริมเงินทุนสมาชิกซื้ออาหารเลี้ยงวัวขุน โครงการส่งเสริมปลูกกล้วย (กล้วยหอม กล้วยไข่ และกล้วยน้ำว้า) โครงการสินเชื่อเพื่อเครื่องมือเกษตร โครงการปลดปล่อยหนี้สินสมาชิก โครงการสินเชื่อเพื่อรถยนต์ โครงการสินเชื่อเพื่อรถจักรยานยนต์ และโครงการส่งเสริมการทำปุ๋ยอินทรีย์

ธุรกิจรวบรวมผลผลิต พันเอกสุรินทร์ ชลประเสริฐ อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ ขณะดำรงตำแหน่งประธานกรรมการชุมนุมร้านสหกรณ์แห่งประเทศไทย จำกัด และนายบรรเจ็ด สมหวัง สหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี ได้ร่วมกับมิสเตอร์ฮีโรยูกิ ยามาโมโต้ อดีตประธานกรรมการสหกรณ์ผู้บริโภคริโกโตไต้ ประเทศญี่ปุ่น พิจารณาเห็นว่า สมาชิกสหกรณ์ผู้บริโภคริโกโตไต้มีความต้องการบริโภคกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ จึงกำหนดนำเข้ากล้วยหอมทองปลอดสารพิษจากสหกรณ์การเกษตรท่ายาง เพื่อส่งขายให้กับผู้บริโภคริโกโตไต้ประเทศญี่ปุ่น ต่อมาสหกรณ์ฯ ได้รับความช่วยเหลือจากกรมวิชาการเกษตรในเรื่องการควบคุมอุณหภูมิกล้วยหอมทองตลอดระยะเวลาการขนส่งถึงปลายทาง ทำให้สามารถส่งออกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษให้แก่สหกรณ์ผู้บริโภคริโกโตไต้ประเทศญี่ปุ่นได้สำเร็จตั้งแต่วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ เป็นต้นมา ในระยะแรกส่งออกเดือนละ ๖ ตัน ต่อมาจึงได้มีการทำสัญญาซื้อ-ขายและต่อสัญญากันปีต่อปี รวมทั้งได้มีการเพิ่มปริมาณการส่งออกขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงปัจจุบัน

ธุรกิจตลาดกลางการเกษตรทำยาง (หนองบัว) จังหวัดเพชรบุรี เป็นศูนย์รวมการซื้อขายสินค้าทางการเกษตรจากทั่วทุกภาคของประเทศ ทั้งพืชผักผลไม้และสินค้าอุปโภคบริโภค ปัจจุบันมีอาคารไว้รองรับความต้องการของผู้ซื้อผู้ขาย ได้แก่ อาคารพืชไร่ อาคารมะนาว อาคารผลไม้ อาคารคัดแยกสินค้า อาคารกล้วย โรงอาหาร รวมถึงห้องแถวเช่าสำหรับการค้าขายสินค้าทุกชนิด ทั้งสินค้าอุปโภคบริโภค และบริการเช่าเพื่อที่อยู่อาศัย

ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย เปิดบริการจำหน่ายสินค้าประเภทกล้วยต่างๆ และสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นตลอดทุกวัน ตั้งแต่เวลา ๐๗.๐๐ – ๑๘.๐๐ น.

ทั้งนี้ การศึกษาสหกรณ์การเกษตรทำยาง จำกัด ทำให้ทราบแนวทางการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพสำหรับส่งขายภายในประเทศและต่างประเทศ และนํารายได้ที่ได้มาพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกเกษตรกรในพื้นที่ นอกจากนี้ ยังมีการพยายามนำแนวคิด BCG Economy Model มาใช้กับผลิตภัณฑ์ที่หลีกเลี่ยงการผลิตกล้วยด้วยการแปรรูปเพื่อลดการสูญเสียและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดจากความเข้มแข็ง ความซื่อสัตย์ และความสามัคคีของเกษตรกรในพื้นที่ จึงทำให้มีผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพออกมาจำหน่ายอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรทำยาง จำกัด คือ (1) การรู้จักตนเอง โดยศึกษาว่าในพื้นที่ตนเองมีผลผลิตใดที่เป็นจุดเด่น และนำมาพัฒนาต่อยอด จนกลายเป็นการพัฒนาที่สร้างรายได้ให้แก่สมาชิกในพื้นที่ และ (2) การทำงานโดยอาศัยหลักวิชาการด้านการเกษตรและการตลาด ซึ่งทั้ง 2 ข้อ ทำให้กิจการของสหกรณ์ สามารถดำเนินการได้อย่างยั่งยืนและเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยแก้ปัญหาการประกอบอาชีพของเกษตรกรที่เป็นสมาชิก และสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ลูกจ้างในกระบวนการผลิตได้อย่างต่อเนื่อง

2. ประสบการณ์ที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับ

2.1 ได้เปิดโลกทัศน์เกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ซึ่งทำให้เข้าใจสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของพื้นที่ในปัจจุบัน และได้วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างประเด็นที่ต่าง ๆ ในเหตุการณ์จริงที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงาน กรณีดังกล่าวนี้เป็นการสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ สศช.ได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์การปฏิบัติจริง มีมุมมองที่กว้างขึ้นเกี่ยวกับการจัดทำแผน นโยบาย และการนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง

2.2 ได้รับรู้ถึงจิตวิญญาณของประธานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และผู้บริหารที่ตั้งใจถ่ายทอดความรู้และแนวคิดเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของเจ้าหน้าที่ สศช.อย่างเต็มกำลังความสามารถ

2.3 ได้พัฒนาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างรุ่นพี่ รุ่นน้อง และรวมทั้งได้ทำความรู้จักกับประธานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และผู้บริหาร สศช. ในบรรยากาศที่เป็นกันเอง

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับการจัดกิจกรรมการศึกษาดูงานครั้งต่อไป

3.1 ผู้จัดควรมอบหมายให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องและวิเคราะห์เบื้องต้นก่อน เพื่อให้สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับวิทยากร ผู้บริหารและเพื่อนร่วมกิจกรรม ทำให้พัฒนาความรู้มากยิ่งขึ้น

3.2 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมควรเรียนรู้แบบ Active Learning ก่อนเรียนเตรียมตัวให้พร้อม ระหว่างเรียนพยายามคิด วิเคราะห์ แลกเปลี่ยนความรู้กับวิทยากร ผู้บริหารและเพื่อนร่วมกิจกรรม ช่วงท้ายคิดวิเคราะห์สังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้รับคืออะไร จะนำไปใช้อย่างไร จะทำให้การไปเรียนรู้ในพื้นที่มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

3.3 ผู้จัดควรจัดกิจกรรมเช่นนี้ เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศในการทำงานให้ความเป็นกันเองมากขึ้น ระหว่างผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ รุ่นพี่และรุ่นน้อง มีความยืดหยุ่นอย่างเหมาะสมสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาความรักสามัคคีในหมู่คณะ ประชาคม สศช. อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำงานร่วมกันในสำนักงานแบบพี่แบบน้อง เกิดวัฒนธรรมความเอื้อเฟื้อและเมตตาต่อกัน

เอกสารแนบ

รายละเอียดการถอดบทเรียนจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมฯ

Homework ถอดบทเรียนการลงพื้นที่

1. ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านสารภี จังหวัดสมุทรสงคราม

ตอบ วิทยากรได้นำความคิดสร้างสรรค์มาประยุกต์ใช้กับการพัฒนา ซึ่งได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการเพิ่มมูลค่าของสินค้า โดยการทำไข่เค็มที่ไม่ใช่ไข่เค็มธรรมดา แต่เป็นการทำไข่เค็มที่มีรสต่าง ๆ เช่น ต้มยำชาเขียว และประยุกต์ใช้ตะกร้าในการเลี้ยงไก่ไข่ เพื่อป้องกันศัตรูไก่ เช่น หนู ตัวเหี้ย และการประยุกต์ใช้ตะกร้ากับการเลี้ยงกุ้งในแม่น้ำ นอกจากนี้ วิทยากรได้นำหลักการทรงงานของ ร.9 คือ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาปรับใช้ในชีวิตรประจำวัน โดยเฉพาะความเข้าใจในบริบทของการทำเกษตรกรรมในพื้นที่สมุทรสงคราม ประกอบกับความอดทนของวิทยากรที่มีการลองผิดลองถูกและถอดบทเรียนที่ได้มาพัฒนางานของตนทำให้งานที่ออกมาประสบผลสำเร็จ

2. โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

ตอบ การใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ โดยการระดมความรู้จากนักวิจัยในประเทศเข้ามาศึกษาการบำบัดน้ำเสียด้วยพืชทดแทนการใช้เทคโนโลยีที่มาราคาสูง เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ผ่านการค้นคว้าและทดลองทางวิทยาศาสตร์มาหลายปีจนประสบความสำเร็จ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของโลกในปัจจุบัน คือ แนวทางการแก้ปัญหาที่อาศัยธรรมชาติเป็นพื้นฐาน (Nature-based Solution) โดยโครงการศึกษาที่แหลมผักเบี้ยจะเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับคนในประเทศและต่างประเทศในการศึกษาการใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติต่อไป นอกจากนี้ การลงพื้นที่แหลมผักเบี้ยยังทำให้เห็นความแตกต่างการพัฒนาในช่วงเช้าที่เป็นการทดลองโดยไม่ต้องอาศัยเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ที่มีความแม่นยำสูง ซึ่งทั้งสองพื้นที่ต่างนำหลักการทรงงานของ ร.9 “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาใช้เช่นกัน แต่ต่างกันที่บริบทของระดับการพัฒนา จึงทำให้เห็นได้ว่า “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” สามารถนำมาใช้กับการพัฒนาได้ทุกระดับ

3. ณ อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร จังหวัดเพชรบุรี

ตอบ อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรเป็นพื้นที่แหล่งเรียนรู้ในการสร้างจิตสำนึกของคนให้รู้จักการอนุรักษ์ป่าไม้ เนื่องจาก บทเรียนในอดีต การทำไร่เชิงเดี่ยวส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมากและส่งผลกระทบต่อคนในพื้นที่ตามมา ซึ่งพื้นที่อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรสะท้อนให้เห็นถึงการฟื้นฟูธรรมชาติสามารถทำได้หากมีความตั้งใจ สอดคล้องกับแผนฯ 13 ที่เป็นกรอบการพัฒนาประเทศโดยมุ่งไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดย อ.สนิท ได้กล่าวถึงหลักการพัฒนา 3 ประการ คือ ธรรมชาติ ธรรมดา และธรรมาภิบาล และหลักการทำงาน 3 ประการ คือ คำนึงพบ พิสูจน์ให้ได้ และใช้ให้เป็น ซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนาอย่างประสบผลสำเร็จ

4. สหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด

ตอบ การศึกษาสหกรณ์การเกษตรทำอย่าง จำกัด ทำให้เห็นการรวมกลุ่มกันของเกษตรกร เพื่อผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ ส่งขายภายในประเทศและต่างประเทศ และนำรายได้ที่ได้มาพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกเกษตรกรในพื้นที่ นอกจากนี้ ยังมีการพยายามนำแนวคิด BCG Economy Model มาใช้กับผลิตภัณฑ์ที่หลีกเลี่ยงจากการผลิตกลายมาแปรรูปเพื่อลดมูลค่าการสูญเสียและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นมาจากความเข้มแข็ง ความซื่อสัตย์และความสามัคคีของเกษตรกรในพื้นที่จึงทำให้มีผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพออกมาจำหน่าย

สรุปบทเรียนจากการเข้าร่วมกิจกรรม Strong NESDC

1. ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านสารภี จังหวัดสมุทรสงคราม
 - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น ได้เรียนรู้ว่าการทำกิจการงานใดก็ตาม จำเป็นต้องมีความเข้าใจธรรมชาติ/ คุณสมบัติ/ คุณลักษณะ ของสิ่งนั้นๆ ให้ถ่องแท้ จึงจะสามารถพัฒนาต่อยอดได้อย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งต้องมีความรักและความเคารพในงานนั้นๆ จึงจะเกิดความสุขกับการทำงาน
 - เห็นความสำคัญของการซังสังเกต ที่นำมาสู่การวิเคราะห์ที่นำไปสู่การพัฒนาต่อยอดพัฒนางาน
 2. โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอบ้านแหลม จ.เพชรบุรี
 - สิ่งที่ได้เรียนรู้คือ งานบางงานต้องอาศัยระยะเวลา/ ความร่วมมือ และความอดทน จึงจะเห็นผลสัมฤทธิ์ตามที่คาดหวัง นอกจากนี้ ยังต้องอาศัยกลุ่มคนที่มีอุดมการณ์ร่วมกันเพื่อสร้างแรงผลักดันในการทำงาน และต้องมีผู้สานต่อเจตนารมณ์ เพื่อมิให้แนวคิดในการพัฒนา รักษา ต่อยอดงานนั้นๆ สามารถดำเนินต่อไปได้
 - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับป่าชายเลน ตลอดจนเห็นความสำคัญของป่าชายเลนมากขึ้น
 3. อุทยานนานาชาติสิรินธร จ.เพชรบุรี
 - การแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่มีความซับซ้อน จำเป็นต้องอาศัยการวิจัยและพัฒนาเพื่อหาสาเหตุแห่งปัญหาที่แท้ จึงจะทำให้การแก้ไขปัญหาที่ประสบผลอย่างตรงจุดตรงประเด็น
 - ความหลากหลายทางนิเวศป่าชายเลน มีผลด้านบวกต่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของชุมชน และสังคมส่วนรวม
 4. สหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด จ. เพชรบุรี
 - การพัฒนาผลิตภัณฑ์ หรือควบคุมคุณภาพของผลผลิตทางการเกษตร ให้มีมาตรฐาน สามารถยกระดับราคาสินค้าได้ ส่งผลให้เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์มีรายได้มากขึ้น
 - เข้าใจการดำเนินงานในรูปแบบสหกรณ์การเกษตรมากขึ้น เห็นถึงความแตกต่างระหว่างสหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์รูปแบบอื่นได้อย่างชัดเจน
-

สรุปผลการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้เชิงสร้างสรรค์ของบุคลากร
ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต: การอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรข้าราชการที่ดี
และหลักสูตรต้านทุจริต สศช. (Strong NESDC)
ระหว่างวันที่ ๙ - ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๖ ณ จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดเพชรบุรี

จากการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว สรุปประเด็นได้ ดังนี้

๑. การรับฟังการบรรยายและศึกษาดูงาน เรื่อง “ประสบการณ์และแนวทางป้องกันและปราบปรามการทุจริตผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมและการสร้างชุมชนเข้มแข็ง” ณ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านสารภี จังหวัดสมุทรสงคราม สรุปได้ว่า ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านสารภี เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่มีการดำเนินงานที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินการทำการเกษตรในพื้นที่ที่มีขนาดจำกัด โดยในระยะเริ่มแรกเจ้าของศูนย์ฯ มิได้มีความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอในการบริหารจัดการในพื้นที่ จึงได้ศึกษาหาความรู้ และนำมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสภาพพื้นที่ของตนเอง จนเกิดเป็นสวนผสมที่มีการดำเนินการตั้งแต่การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ ประมง ตลอดจนการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เพื่อต่อยอดมูลค่า และสิ่งที่สำคัญที่สุดศูนย์การเรียนรู้ฯ เน้นการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม (Inclusivity) กล่าวคือ การนำภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับชุมชน จนถึงระดับประเทศมาร่วมพัฒนา เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และขยายองค์ความรู้ให้เกิดการต่อยอด ให้บุคคลที่สนใจสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดกระบวนการการพัฒนาตั้งแต่ในระดับ อยู่รอด พอเพียง และยั่งยืน
๒. การรับฟังการบรรยายและศึกษาดูงาน เรื่อง “การน้อมนำแนวพระราชดำริสู่การปฏิบัติ” ณ โครงการศึกษาวิจัยแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่มีการน้อมนำแนวพระราชดำริมาใช้ในการส่งเสริม ฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟื้นฟูคุณภาพน้ำทั้งชุมชน และการบำบัดน้ำเสียด้วยเทคโนโลยีธรรมชาติ อาทิ ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบพืชและหญ้ากรองน้ำเสีย ระบบพื้นที่ชุ่มน้ำเทียม และระบบแปลงพืชป่าชายเลน ซึ่งเป็นระบบที่สามารถรองรับปริมาณน้ำเสียจากชุมชนได้หลายพันครัวเรือน และเป็นระบบที่ใช้ธรรมชาติบำบัดธรรมชาติ อันเป็นการพัฒนาและการอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน
๓. การรับฟังการบรรยายและศึกษาดูงาน เรื่อง “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ และการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามมาตรฐานจริยธรรม สู่การเป็นข้าราชการที่ดี และการบริหารจัดการที่ดีเพื่อให้เกิดธรรมาภิบาล” ณ อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร เป็นแผนการพัฒนาประเทศไทยในระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ที่มีการกำหนดทิศทางให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่าง ๆ โดยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ ได้อาศัยหลักแนวคิดที่สำคัญ คือ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศอย่างมีเหตุผล ความพอประมาณ ภูมิคุ้มกันบนฐานของความรู้ คุณธรรม และความเพียร โดยให้ความสำคัญกับมิติต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความสมดุลทางธรรมชาติเพื่อให้คนสามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน ซึ่ง สศช. เป็นหนึ่งในกลไกสำคัญในการผลักดันแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ ไปสู่ความสำเร็จได้ จึงจำเป็นต้องมีความเข้าใจในหลักการของแนวคิดการพัฒนาดังกล่าว ควบคู่กับการยึดถือผลประโยชน์ของประชาชนส่วนรวมเป็นที่ตั้ง และมุ่งผลักดันการพัฒนาให้บรรลุเป้าหมาย
๔. การรับฟังการบรรยายและศึกษาดูงาน เรื่อง “การเสริมสร้างความร่วมมือ เพื่อสร้างธรรมาภิบาลในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ความเป็นชุมชนใสสะอาด” ณ สหกรณ์การเกษตรท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี เป็นรูปแบบการพัฒนาให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนหรือกลุ่มสหกรณ์เกิดความเข้มแข็งตั้งแต่ ระดับฐานราก โดยสามารถพึ่งพาตนเองได้ รวมทั้งมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดการกระจาย

รายได้ไปสู่เกษตรกร ลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน รวมทั้งยังเป็นการสร้างงานสร้างอาชีพ โดยกลุ่มเป็นการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร คือ กล้วย โดยการรวมตัวกันในรูปแบบของสหกรณ์การเกษตร เพื่อสร้างพลังในการผลิต และการสร้างพลังในการขายสินค้าให้สามารถมีความเข้มแข็งและลดการกดราคาจากพ่อค้าคนกลางได้ รวมถึงการสร้างกลุ่มที่มีมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรให้เป็นที่ยอมรับ และสร้างมูลค่าสินค้าได้เพิ่มขึ้นอีกด้วย อันจะเป็นอนวนทางการพัฒนาการเกษตรไทย และเศรษฐกิจระดับฐานรากให้มีความเข้มแข็งและสามารถพัฒนาต่อไปได้อย่างยั่งยืน

กิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้เชิงสร้างสรรค์ของบุคลากร
ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต : การอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรข้าราชการที่ดี
และหลักสูตรด้านทุจริต สศช. (STRONG NESDC) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖
ณ จังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดสมุทรสงคราม ระหว่างวันที่ ๙- ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๖

กิจกรรมที่ ๑ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านสารภี

ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านสารภี ตั้งอยู่ในตำบลจอมปลวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ดำเนินการตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยคุณสุชล สุขเกษม เป็นผู้ก่อตั้ง ได้น้อมนำแนวคิดดังกล่าวมาปรับใช้บนเนื้อที่ ๑ ไร่เพื่อสร้างรายได้เลี้ยงดูตนเองและครอบครัว อีกทั้งยังสร้างเป็นแหล่งเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับเด็กและเยาวชน จนกระทั่งปัจจุบันมีฐานการเรียนรู้ทั้งหมดจำนวน ๖๐ ฐาน เช่น การเลี้ยงกุ้งในตะกร้า การเลี้ยงปลาในร่องสวน แก๊สชีวภาพ การเลี้ยงกบและปลาตุ๊กในบ่อปูนซีเมนต์ น้ำส้มควันไม้ ไก่หลุม เป็ดหลุม และไข่เค็มรสตั้มยำ เป็นต้น สามารถสร้างรายได้ปีละประมาณ ๒ แสนบาท

คุณสุชล สุขเกษม เป็นชาวสมุทรสงครามพื้นฐานเป็นครอบครัวการเกษตร การศึกษาดูงานในหลายๆ จังหวัดทำให้คุณสุชลได้นำมาปรับใช้และทดลองด้วยตัวเองมาโดยตลอด รวมถึงการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทาง ซึ่งคุณสุชลได้ศึกษาหลักการของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขณะที่ทำงานที่ประเทศซาอุดีอาระเบีย โดยความรู้และประสบการณ์ทั้งหมดทำให้เกิดศูนย์การเรียนรู้ฯ ดังกล่าวเพื่อให้เกษตรกรศึกษาแนวทาง หรือแม้แต่ประชาชนทั่วไปที่มีที่ดินทำกินแต่ไม่รู้วิธีการหรือแนวทางที่จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ทำให้คุณสุชล สุขเกษม ได้รับการกล่าวขานเป็น “ปราชญ์เกษตร” ของท้องถิ่น

ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านสารภี ได้มีการแบ่งพื้นที่ ๑ ไร่ออกเป็นส่วนๆ แล้วนำกิจกรรมต่างๆ เข้ามาไว้ในพื้นที่ อาทิเช่น การเลี้ยงปลา เลี้ยงกบ การเลี้ยงกุ้งในกระชัง เลี้ยงไก่หลุม เป็ดหลุม ไก่ชิงช้าสวรรค์ หรือการเลี้ยงไก่ให้อยู่ในตะกร้าและแขวนบนต้นไม้และนำมูลไก่เป็นปุ๋ยสำหรับพืช การประหยัดพลังงานครัวเรือนโดยการนำมูลเป็ดมูลไก่หมักเป็นก๊าซชีวภาพเพื่อใช้ในการหุงต้มในครัวเรือน รวมถึง การผลิตน้ำมันไบโอดีเซล และการเกษตรด้านต่างๆ

บทเรียนที่ได้รับจากการศึกษาดูงานที่ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านสารภี

๑. การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และเห็นผลในทางปฏิบัติ
๒. การทุ่มเทและหมั่นศึกษาหาความรู้โดยไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากของคุณสุชล สุขเกษม รวมถึงการพัฒนาต่อยอดจากแหล่งความรู้เดิมจนเกิดเป็นนวัตกรรมและผลผลิตใหม่
๓. การทำการเกษตรในเนื้อที่จำนวนจำกัดแต่เห็นผลเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

กิจกรรมที่ ๒ โครงการพระราชดำริแหลมผักเบี้ย

โครงการพระราชดำริแหลมผักเบี้ย ตั้งอยู่ในอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี เป็นสถานที่ที่เปิดให้ประชาชนสามารถมาเที่ยวชมและศึกษาเรียนรู้เรื่องของระบบนิเวศป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ (แต่ในช่วงนี้ยังไม่อนุญาตให้ประชาชนภายนอกมาเที่ยวชมเนื่องจากอยู่ในช่วงของการปรับปรุงพื้นที่) โดยโครงการพระราชดำริแหลมผักเบี้ย ได้จัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติตลอดจนเส้นทางป่าชายเลนที่นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับความเขียวขจีและความร่มรื่นตลอดสองข้างทาง ไปจนถึงจุดทางปากอ่าวที่จะได้ชมทัศนียภาพของทิวทัศน์ทะเล โดยจะมีศาลาชมวิวให้พักผ่อนเพื่อชมทิวทัศน์

การเที่ยวชมป่าชายเลนแหลมผักเบี้ย สามารถจอดรถไว้บริเวณหน้าทางเข้า ลงทะเบียนเข้าชมกับเจ้าหน้าที่ จากนั้นจะมีรถรางให้บริการฟรีตามรอบ พาเข้าชมตามจุดต่างๆ โดยรถจะออกทุก ๑ ชั่วโมง ในรถจะมีวิทยากรบรรยายอธิบายตามจุดต่างๆ ที่รถรางวิ่งผ่าน เช่น ความสำคัญของป่าชายเลนในการบำบัดน้ำเสียของชุมชน และความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับระบบนิเวศป่าชายเลน สภาพพื้นที่ป่าชายเลน รวมทั้งชนิดพันธุ์ไม้และสัตว์หน้าดินที่พบมากในบริเวณนั้น เมื่อนั่งรถรางมาถึงป่าชายเลนจะพบกับเส้นทางเดินผ่านป่าชายเลนระยะทางประมาณ ๘๕๐ เมตร โดยตลอดเส้นทางจะมีป้ายอธิบายพันธุ์พืชที่อยู่ในป่า และตามทางเดินจะเต็มไปด้วยต้นเสม็ดและต้นโกงกางที่ขึ้นอย่างหนาแน่น ป่าชายเลนแหลมผักเบี้ย มีความร่มรื่น เย็นสบาย และชุ่มชื้นไปด้วยสัตว์น้ำ สัตว์หน้าดิน เช่น ปลาตีน ปูแสม และปูก้ามดำ ที่แสดงถึงความสมบูรณ์ของธรรมชาติ

ผืนป่าชายเลนแหลมผักเบี้ย เป็นส่วนหนึ่งของโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยสืบเนื่องจากพระมหากรุณาธิคุณแห่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำริด้านปัญหาขยะและน้ำเสีย โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ การศึกษาวิจัยหาเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาขยะและน้ำเสียจากแหล่งชุมชนที่ประหยัด สะดวก และทำได้ง่าย โดยยึดหลักการ “ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ” และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่อื่นๆ ในประเทศได้

บทเรียนที่ได้รับจากการศึกษาดูงานที่โครงการพระราชดำริแหลมผักเบี้ย

๑. เรียนรู้ถึงหลักการ “ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ” เพื่อนำมาแก้ไขปัญหาขยะและน้ำเสียจากแหล่งชุมชนตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
๒. ผลจากการแก้ไขปัญหาขยะและการบำบัดน้ำเสียที่ถูกต้องทำให้เกิดป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์และไม่เกิดมลพิษต่อท้องทะเล เป็นองค์ความรู้ที่ควรได้รับการเผยแพร่และนำไปใช้กับแหล่งอื่นๆ ในการกำจัดขยะและบำบัดน้ำเสีย
๓. ควรส่งเสริมให้ประชาชนเกิดการตระหนักรู้ถึงปัญหาขยะและปัญหาน้ำเสีย เพื่อลดปัญหาที่เกิดขึ้นตั้งแต่ต้นทาง เช่น การรณรงค์การคัดแยกขยะ และร่วมมือกันประหยัดน้ำ เป็นต้น

กิจกรรมที่ ๓ อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร

อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร ตั้งอยู่ในค่ายพระรามหก ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เป็นศูนย์เรียนรู้และฝึกอบรมนานาชาติด้านทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและพลังงานตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชอย่างยั่งยืน สร้างสรรค์นวัตกรรมเชื่อมโยงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน โดยมีเครือข่ายการศึกษาวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ทั้งในและต่างประเทศ

อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ ได้แก่ ๑) เพื่อพัฒนาให้เป็นศูนย์เรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศชั้นนำของประเทศด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงาน ตามแนวพระราชดำริเป็นพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต ๒) เพื่อเผยแพร่แนวพระราชดำริและพระเกียรติคุณ ขยายผลองค์ความรู้ ผลงานวิจัยด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงานที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน และสังคมมีเครือข่ายพันธมิตรอย่างกว้างขวาง และเป็นที่ยอมรับทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ และ ๓) เพื่อพัฒนาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการสื่อสาร ปรับตัวเท่าทันสถานการณ์ และพึ่งพาตัวเองได้อย่างยั่งยืน

อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร ประกอบด้วยแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ในภูมิภาคเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ RCE ศูนย์พลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ พลังงานแสงอาทิตย์และพลังงานลม ศูนย์การเรียนรู้พลังงานชุมชน สวนป่าชายเลนทุลกระหม่อม และระบบบำบัดน้ำเสีย

บทเรียนที่ได้รับจากการศึกษาอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร

๑. ความอุดมสมบูรณ์ของป่าชายเลนที่ควรได้รับการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืน
๒. ควรนำพลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อมมาใช้ให้เกิดประโยชน์และเห็นผลอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรมโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการลดการใช้พลังงานอย่างสิ้นเปลือง
๓. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามาศึกษาและเยี่ยมชม เพื่อให้เกิดการตระหนักรู้ถึงคุณค่าของพลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

กิจกรรมที่ ๔ สหกรณ์การเกษตรท่ายาง

สหกรณ์การเกษตรท่ายางตั้งอยู่ในถนนเพชรเกษม ตำบลท่ายาง อำเภوتاยาง จังหวัดเพชรบุรี เป็นสหกรณ์ที่ดำเนินธุรกิจแบบอเนกประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกดำเนินธุรกิจร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และช่วยเหลือส่วนรวมโดยใช้หลักคุณธรรมจริยธรรมอันดีงามตามพื้นฐานของมนุษย์ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกและส่วนรวม ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์

สหกรณ์การเกษตรท่ายาง มีการดำเนินธุรกิจ ๔ ประเภท ได้แก่

๑. **ธุรกิจสินเชื่อ** มีเงินกู้ ๓ ประเภท ได้แก่ เงินกู้ระยะสั้น เงินกู้ระยะปานกลาง เงินกู้ระยะยาว และส่งเสริมอาชีพในโครงการต่าง ๆ ได้แก่ โครงการส่งเสริมเงินทุนสมาชิกซื้ออาหารเลี้ยงวัวขุน โครงการส่งเสริมปลูกกล้วย (กล้วยหอม กล้วยไข่ และกล้วยน้ำว้า) โครงการสินเชื่อเพื่อเครื่องมือเกษตร โครงการปลดปล่อยหนี้สินสมาชิก โครงการสินเชื่อเพื่อรถยนต์ โครงการสินเชื่อเพื่อรถจักรยานยนต์ และโครงการส่งเสริมการทำปุ๋ยอินทรีย์
๒. **ธุรกิจรวบรวมผลผลิต** พันเอกสุรินทร์ ชลประเสริฐ อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ ขณะดำรงตำแหน่งประธานกรรมการชุมนุมร้านสหกรณ์แห่งประเทศไทย จำกัด และนายบรรเจิด สมหวัง สหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี ได้ร่วมกับมีสเตอร์ฮีโรยูกิ ยามาโมโต้ อดีตประธานกรรมการสหกรณ์ผู้บริโภคโตโต้ ประเทศญี่ปุ่น พิจารณาเห็นว่า สมาชิกสหกรณ์ผู้บริโภคโตโต้มีความต้องการบริโภคกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ จึงกำหนดนำเข้ากล้วยหอมทองปลอดสารพิษจากสหกรณ์การเกษตรท่ายาง เพื่อส่งขายให้กับผู้บริโภคประเทศญี่ปุ่น ต่อมาสหกรณ์ฯ ได้รับความช่วยเหลือจากกรมวิชาการเกษตรในเรื่องการควบคุมอุณหภูมิกล้วยหอมทองตลอดระยะเวลาการขนส่งถึงปลายทาง ทำให้สามารถส่งออกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษให้แก่สหกรณ์ผู้บริโภคโตโต้ประเทศญี่ปุ่นได้สำเร็จตั้งแต่วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ เป็นต้นมา ในระยะแรกส่งออกเดือนละ ๖ ตัน ต่อมาจึงได้มีการทำสัญญาซื้อ-ขายและต่อสัญญากันปีต่อปี รวมทั้งได้มีการเพิ่มปริมาณการส่งออกขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงปัจจุบัน
๓. **ธุรกิจตลาดกลางการเกษตรท่ายาง (หนองบัว)** จังหวัดเพชรบุรี เป็นศูนย์รวมการซื้อขายสินค้าทางการเกษตรจากทั่วทุกภาคของประเทศ ทั้งพืชผักผลไม้และสินค้าอุปโภคบริโภค ปัจจุบันมีอาคารไว้รองรับความต้องการของผู้ซื้อผู้ขาย ได้แก่ อาคารพืชไร่ อาคารมะนาว อาคารผลไม้ อาคารคัดแยกสินค้า อาคารกล้วย โรงอาหาร รวมถึงห้องแถวเช่าสำหรับการค้าขายสินค้าทุกชนิด ทั้งสินค้าอุปโภคบริโภค และบริการเช่าเพื่อที่อยู่อาศัย
๔. **ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย** เปิดบริการจำหน่ายสินค้าประเภทกล้วยต่างๆ และสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นตลอดทุกวัน ตั้งแต่เวลา ๐๗.๐๐ – ๑๘.๐๐ น.

บทเรียนที่ได้รับจากการศึกษาดูงานที่อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร

๑. การช่วยเหลือร่วมแรงร่วมใจของคนในชุมชนจนทำให้เกิดการพัฒนาด้านธุรกิจ
๒. การช่วยเหลือจากภาครัฐทำให้ธุรกิจส่งออกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษประสบผลสำเร็จ
๓. การพัฒนาที่ไม่หยุดส่งผลให้สหกรณ์ฯ เกิดธุรกิจต่างๆ มากมาย

สรุปบทเรียนจากการเข้าร่วมกิจกรรม

การพัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้เชิงสร้างสรรค์ของบุคลากรด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต: การอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรข้าราชการที่ดีและหลักสูตรด้านทุจริต สศช. (STRONG NESDC)

จังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดสมุทรสงคราม วันที่ 9-10 มีนาคม 2566

- 1. การศึกษาดูงาน ณ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านสารภี จังหวัดสมุทรสงคราม**
ตัวอย่างของการขยายผลการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชาในสร้างรายได้ที่ยั่งยืนและเพียงพอต่อการดำรงชีพ ผ่านการทำเกษตรผสมผสานและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรสร้างมูลค่าเพิ่มในครัวเรือน ปัจจัยความสำเร็จสำคัญที่ทำให้สามารถสร้างรายได้มาก 200,000 บาทต่อไร่ต่อปี คือการเสียสละอุทิศกำลังกายและเวลาในสังเกต เรียนรู้ นำองค์ความรู้ที่ได้มาปรับใช้และลงมือทำด้วยตัวเองจนเกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม
- 2. การศึกษาดูงาน ณ โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี**
โครงการฯ ดำเนินการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการแก้ปัญหาน้ำเสียและการจัดการขยะ โดยวิธีการทางธรรมชาติในการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งมีการต่อยอดนำผลงานวิจัยไปใช้แก้ปัญหาน้ำเสียในพื้นที่จริง รวมถึงมีการต่อยอดการศึกษาวิจัยเชิงสังคมเพื่อกระตุ้นให้เกิดการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าของการแก้ปัญหาน้ำเสียในพื้นที่ ทั้งนี้ ข้อเสนอที่ได้จากการศึกษาดูงานพบว่า โครงการนี้มีการประยุกต์ใช้ศาสตร์หลายแขนงทั้งทางวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์เพื่อให้การจัดการแก้ไขปัญหา น้ำเสียเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืน รวมถึงให้คนได้เห็นคุณค่าของการแก้ปัญหาด้านทรัพยากรน้ำให้เกิดความอุดมสมบูรณ์
- 3. การฟังบรรยาย และศึกษาดูงาน ณ อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร จังหวัดเพชรบุรี**
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหนึ่งในหลักการสำคัญของการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นับตั้งแต่ฉบับที่ 9 เป็นต้นมา การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงจะเป็นอย่างยิ่งต่อการขยายผลการขับเคลื่อนการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเป็นสำคัญควบคู่กับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และการรับมือกับภาวะภัยพิบัติทางธรรมชาติและการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน
- 4. การศึกษาดูงาน ณ สหกรณ์การเกษตรท่ามาย จำกัด จังหวัดเพชรบุรี**
สหกรณ์ฯ มีการรวมกลุ่มเกษตรกรกันอย่างเข้มแข็งเพื่อผลิตและส่งออกกล้วยหอมทองจัดจำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ สร้างรายได้ที่มั่นคงให้แก่เกษตรกรสมาชิก ทำให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
- 5. สรุปบทเรียนในภาพรวม**
การขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 จำเป็นจะต้องน้อมนำศาสตร์พระราชาเป็นหลักในการขับเคลื่อน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในทุกภาคส่วน

สรุปบทเรียนจากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้เชิงสร้างสรรค์ของบุคลากรด้านการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริต : การอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรข้าราชการที่ดีและหลักสูตรด้านทุจริต สศช.
(STRONG NESDC) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖
ในระหว่างวันที่ ๙-๑๐ มีนาคม ๒๕๖๖ ณ จังหวัดสมุทรสงครามและจังหวัดเพชรบุรี

๑. ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านสารภี จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นสถานที่ที่สร้างขึ้นเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ชุมชนในพื้นที่ ซึ่งจากการที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถนำมาปรับใช้กับการบริหารงานบุคคลได้ เช่น การส่งเสริมให้บุคลากรใน สศช. มีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ, การส่งเสริมให้ประชาคม สศช. มีความเข้าใจและมีทักษะทางการบริหารจัดการบุคคลตามแนวทางที่กำหนดไว้ ซึ่งจะช่วยสร้างความมั่นคงและยั่งยืนในการบริหารงานบุคคล, การสนับสนุนและเสริมสร้างการทำงานเป็นทีม และการใช้องค์ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานบุคคล เป็นต้น

๒. โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย เป็นโครงการศึกษาและสร้างความเข้าใจในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในพื้นที่ เช่น การพัฒนาคุณภาพน้ำ การจัดการป่าชายเลน และบริหารจัดการที่ดินเพื่อเก็บรักษาและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยใช้ธรรมชาติเป็นเครื่องมือช่วยในการแก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งจากการที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมฯ สามารถนำมาปรับใช้กับการบริหารงานบุคคล โดยที่การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์จะต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกันระหว่างมิติต่างๆ และข้อจำกัดภายในสำนักงานฯ อย่างครบถ้วน รวมถึงการศึกษาองค์ความรู้ต่างๆ มาร่วมกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้การบริหารจัดการในองค์กรเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน

๓. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ เป็นแนวคิดที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยใช้การวิเคราะห์สถานการณ์ ปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนา และกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ต้องการให้ประเทศในระยะยาว การนำแนวคิดของแผนฯ ๑๓ มาประยุกต์ใช้ใน สศช. จะเป็นเครื่องมือวางแผนและสร้างกลยุทธ์ให้กับองค์กรเพื่อให้สามารถเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบันได้ สามารถเติบโตและเป็นองค์กรที่มีความยั่งยืน ซึ่งจากการที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมฯ สามารถนำมาปรับใช้กับการบริหารงานบุคคล เช่น การวางแผนการพัฒนากุศลกรในระยะยาว โดยต้องพิจารณาปัจจัยภายในและภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนากุศลกรใน สศช. , การสร้างแผนกลยุทธ์ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับเป้าหมายการพัฒนาของแผนกลยุทธ์ของสำนักงานฯ โดยมุ่งเน้นความสำคัญถึงการพัฒนาและบริหารทักษะและความรู้ของผู้บริหารและบุคลากรใน สศช. ทุกระดับ, การส่งเสริมความสามารถในการทำงานเป็นทีม และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมพฤติกรรมการทำงานที่ดี และการใช้ระบบการวิเคราะห์ข้อมูลบุคลากรอย่างมีคุณภาพ (ประเมินผลการปฏิบัติงาน) เป็นต้น

๔. สหกรณ์การเกษตรทำยาง จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนท้องถิ่นผ่านการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์เกษตรอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังมีบริการด้านอื่นๆ เช่น การให้คำปรึกษาทางด้านการเกษตรและการเงินธนาคารสหกรณ์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการบริหารงานบุคคล เช่น แนวความคิดส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ซึ่งจะช่วยเพิ่มความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กรได้ดีขึ้น, การสนับสนุนและพัฒนาพนักงาน โดยการอบรมและพัฒนาทักษะ ทำให้พนักงานมีความสามารถในการทำงานได้ดีขึ้นและเติบโตเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และ การสนับสนุนการเป็นผู้นำ

(นายพิสิฐ วิชิตจรรณ)

นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ

(นางสาวสาวิตรี สกลเศรษฐ)

นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ

สรุปบทเรียนจากการเข้าร่วมกิจกรรมฯ การอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรข้าราชการที่ดีและหลักสูตรด้านทุจริต สศช. (STRONG NESDC) ประจำปีงบประมาณ 2566 ณ จังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดสมุทรสงคราม เมื่อวันที่ 9-10 มีนาคม 2566 โดยมีรายละเอียดตามสถานที่ต่าง ๆ ดังนี้

1. ผู้นำชุมชนและเครือข่าย ณ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านสารภี จ.สมุทรสงคราม จากการรับฟังวิทยากรและวิเคราะห์ รวมถึงถอดบทเรียนจากผู้นำชุมชนได้ความว่า การนำสิ่งของหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ พื้นฐานรอบตัว นำมาใช้ประโยชน์ และก่อให้เกิดรายได้ ซึ่งบางครั้งความพยายามเพื่อประสบความสำเร็จด้านต่าง ๆ อยู่ที่มุมมอง ความพยายาม ความคิดที่กล้าทดลอง วิเคราะห์สามารถ จนเป็นกระบวนการความถึงต่อ ยอด พัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ เป็นพื้นฐานของความสำเร็จในชีวิตได้

2. การน้อมนำแนวพระราชดำริสู่ปฏิบัติ ณ โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี จากการฟังบรรยาย ลงพื้นที่ และภายหลังการถอดบทเรียนพบว่าที่ทำให้เข้าใจถึงพื้นฐานสำคัญของธรรมชาติ อาทิ 1.ธรรมชาติย่อมเข้าใจธรรมชาติ พื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ป่าชายเลนมีระบบนิเวศที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ มากมาย ทุกชีวิตย่อมพึ่งพาอาศัยกัน เช่น ต้นไม้เล็กใช้เงาต้นไม้ใหญ่ ปลาใหญ่น้อยอยู่ในพื้นที่ป่าเลี้ยงแรงของคลื่นลม บทเรียนนี้ทำให้สามารถเข้าใจพื้นฐานความเป็นมนุษย์จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกัน ตามสุภาษิตน้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่า เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เราจะอยู่รอดต่อไปในอนาคตได้ และ 2.การเข้าใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัวให้ถ่องแท้เพื่อใช้ประโยชน์ ที่สำคัญได้แก่ การใช้พืชต่าง ๆ ในการช่วยบำบัดน้ำเสีย การใช้สัตว์บางประเภทเป็นตัวแสดงให้ทราบถึงคุณภาพสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัวได้

3. แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 และการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงการดำเนินตามมาตรฐานจริยธรรมสู่การเป็นข้าราชการที่ดี และการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดธรรมาภิบาล ณ อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร จังหวัดเพชรบุรี

จากการรับฟังบรรยายและลงพื้นที่ ถอดบทเรียนพบว่าแผนงานต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญบางอย่างจำเป็นต้องมีการระบุเพื่อให้สามารถดำเนินการ มีเป้าหมาย มีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นตัวชี้วัดที่หนึ่งอย่างใดก็ตาม การถ่ายทอด การสื่อสาร การเข้าใจพื้นที่ อัตลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นสิ่งที่

จำเป็นและต้องดำเนินการไปพร้อมกับแผนงานต่าง ๆ ต่อให้มีแนวคิด มีแผนงานที่ดีเลิศมากกว่า หากขาดการถ่ายทอด สื่อสาร และผู้คนในท้องถิ่นไม่ยอมรับ ก็ไม่อาจประสบความสำเร็จและลุล่วงตามที่วางแผนไว้ได้ เหมือนกับพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งเกิดจากแนวทางการวางแผนที่ดี และความพยายามเข้าถึงเข้าใจผู้คนในท้องถิ่น ทำให้เกิดการพัฒนามาจนเป็นพื้นที่ที่สวยงามเป็นแหล่งท่องเที่ยว ชาวบ้าน และธรรมชาติ ได้รับประโยชน์ด้วยกันทั้งสิ้น

4.การเสริมสร้างความร่วมมือ เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ความเป็นชุมชนใสสะอาด ณ สหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด จังหวัดเพชรบุรี

จากการฟังบรรยายและลงพื้นที่ ได้บทเรียนต่าง ๆ ว่าชุมชนสามารถเข้าใจ มีการพัฒนา และเพิ่มศักยภาพอยู่ตลอด จากปัญหาต่าง ๆ นำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหาได้ อาทิ จากผลผลิตทั่วไป สามารถนำไปสู่สินค้าส่งออกที่สำคัญ นำรายได้เข้าสู่ชุมชนได้มากกว่า และการพัฒนากลุ่มการจัดการบริหารสหกรณ์ ทำให้ลดผลกระทบจากพ่อค้าคนกลางลงได้ ทุกคนที่เป็นสมาชิกมีความเสมอภาค และได้ประโยชน์จากการรวมกลุ่มในครั้งนี้

สรุปบทเรียนการเข้าร่วมกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรข้าราชการที่ดีและหลักสูตรด้านทุจริต สศช.
(STRONG NESDC) ณ จังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดสมุทรสงคราม เมื่อวันที่ 9-10 มีนาคม 2566

ผลที่ได้รับของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

1. ได้เปิดโลกทัศน์เหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของพื้นที่ในปัจจุบัน และฝึกวิเคราะห์ความสอดคล้องกับการนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตและการทำงาน เป็นการสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ สศช.ได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์ การปฏิบัติจริง มีมุมมองที่กว้างขึ้นของการจัดทำแผน นโยบาย และการนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง
2. ได้รับรู้ถึงจิตวิญญาณของประธาน กก.สศช. และผู้บริหารที่ตั้งใจถ่ายทอดความรู้และพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของเจ้าหน้าที่ สศช.อย่างเต็มกำลังความสามารถ
3. ได้พัฒนาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างรุ่นพี่ รุ่นน้อง และผู้บริหาร สศช. และ กก.สศช.
4. ได้เรียนรู้วิถีชีวิตพอเพียง ซึ่งเป็นวิถีชีวิตที่ดำเนินบนหลักคุณธรรมและการแก้ปัญหาโดยใช้ปัญญาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่กระบวนการสร้างชุมชนที่เข้มแข็งพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งการใช้กระบวนการวิจัยส่งเสริมและสนับสนุนการขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความสมดุล มั่นคง และยั่งยืน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 และยุทธศาสตร์ของชาติ ระยะ 20 ปี

แนวคิดที่ได้รับจากการศึกษาดูงาน

1. การพัฒนาพื้นที่หรือชุมชนที่มีความยั่งยืนเป็นการพัฒนาแบบบูรณาการโดยดำเนินการพร้อมกัน ในหลายๆ ด้าน คำนึงถึงความสมดุลในการพัฒนา เช่น ความสมดุลระหว่างการพัฒนากับสิ่งแวดล้อม ความสมดุลระหว่างสิ่งที่ป็นรูปธรรมกับนามธรรม ความสมดุลระหว่างการพัฒนาวัดอยู่กับจิตใจของ ความสมดุลระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่นกับภูมิปัญญาสากล ดำเนินการอย่างเป็นขั้นเป็นตอน คำนึงถึงภูมิสังคมของตนเอง สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. ภายใต้การเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 ที่สิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและโลกปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับองค์การต่าง ๆ จำนวนมาก ย่อมส่งผลต่อการขับเคลื่อนองค์กรทุกประเภท อย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก จำเป็นต้องเติมเต็มความรู้และทักษะสำคัญเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ ผสมผสานระหว่าง ความรู้เก่าและความรู้ใหม่ เพื่อบูรณาการเป็นองค์ความรู้ในการขับเคลื่อนใด ๆ ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. ควรมอบหมายให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องและวิเคราะห์เบื้องต้นก่อน เพื่อให้สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับวิทยากร ผู้บริหารและเพื่อนร่วมกิจกรรม ทำให้พัฒนาความรู้มากยิ่งขึ้น
2. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมควรเรียนรู้แบบ Active Learning ก่อนเรียนเตรียมตัวให้พร้อม ระหว่างเรียน พยายามคิด วิเคราะห์ แลกเปลี่ยนความรู้กับวิทยากร ผู้บริหารและเพื่อนร่วมกิจกรรม ช่วงท้ายคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้รับคืออะไร จะนำไปใช้อย่างไร จะทำให้การไปเรียนรู้ในพื้นที่มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น
3. เสริมสร้างบรรยากาศในการศึกษาดูงานให้ความเป็นกันเองมากขึ้น ระหว่างผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ รุ่นพี่ และรุ่นน้อง มีความยืดหยุ่นอย่างเหมาะสม มีการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันมากขึ้นอย่างสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาความรักสามัคคีในหมู่คณะ อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำงานร่วมกันในสำนักงานแบบพี่แบบน้อง เกิดวัฒนธรรมความเอื้อเฟื้อและเมตตาต่อกัน

สรุปผลการเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรข้าราชการที่ดี
และหลักสูตรด้านทุจริต สตช. (STRONG NESDC) ประจำปีงบประมาณ 2566
เมื่อวันที่ 9 - 10 มีนาคม 2566 ณ จังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดสมุทรสงคราม

1. การบรรยายเรื่อง “**ประสบการณ์และแนวทางการป้องกันและปราบปรามทุจริตบนกระบวนการมีส่วนร่วมและการสร้างชุมชนเข้มแข็ง**” ณ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านสารภี จังหวัดสมุทรสงคราม

ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ความรู้จากหลักเศรษฐกิจพอเพียงต่อการพัฒนาชุมชน ทั้งในด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการพัฒนาศักยภาพคนและการเรียนรู้ในชุมชน นอกจากนี้ ยังได้เข้าใจถึงการใช้พื้นที่ขนาดเล็กเพื่อเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ประกอบกับการรู้จักใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติ มาผลิตเป็นสินค้าต่าง ๆ เพื่อการพาณิชย์ อันเป็นการส่งเสริมให้รู้จักการสร้างควมสามัคคีในสังคม และเป็นการพัฒนาทุนทางสังคมในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย.....

2. การบรรยายเรื่อง “**การน้อมนำแนวพระราชดำริสู่ปฏิบัติ**” ณ โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ความรู้จากการวิจัยเทคโนโลยีเพื่อการกำจัดขยะและการบำบัดน้ำเสียชุมชน พร้อมทั้งแนวทางการสร้างรูปแบบการใช้ประโยชน์จากปุ๋ยหมักจากการกำจัดขยะและน้ำเสียที่บำบัด... ตลอดจนการเข้าใจถึงการสร้างความตระหนักต่อการอนุรักษ์ธรรมชาติเพื่อคงไว้ซึ่งระบบนิเวศวิทยาที่ยั่งยืน ส่งผลให้สิ่งมีชีวิตและธรรมชาติดำรงชีวิตอย่างมีความสุข อันเป็นการให้รู้จักใช้ภูมิปัญญาจากธรรมชาติเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์มาบูรณาการร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ.....

3. การบรรยายเรื่อง “**แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การดำเนินการตามมาตรฐานจริยธรรมสู่การเป็นข้าราชการที่ดีและการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดธรรมาภิบาล**” ณ อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร จังหวัดเพชรบุรี

ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการนำความรู้จากการอนุรักษ์พลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ผ่านมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งนำไปสู่การสร้างให้มีความสำคัญต่อการประหยัดไฟและน้ำ รวมถึงการส่งเสริมให้ปลูกต้นไม้และพันธุ์พืชต่าง ๆ ที่จะช่วยเอื้อประโยชน์ต่อที่อยู่อาศัยของสัตว์นานาชนิด อันเป็นการให้เข้าใจถึงการให้ความสำคัญต่อระบบเชิงนิเวศ พร้อมทั้งกระตุ้นและปลูกฝังจิตสำนึกของตนให้เห็นคุณค่าของการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน.....

4. การบรรยายเรื่อง “**ประสบการณ์การเสริมสร้างความร่วมมือ เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ความเป็นชุมชนใสสะอาด**” ณ สหกรณ์การเกษตรท่ามาย จำกัด จังหวัดเพชรบุรี

ได้เห็นถึงแนวทางการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมเกษตรกรรมและการพาณิชย์เพื่อเติมเต็มและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคมในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการสหกรณ์ การแบ่งงานกันทำตามความเหมาะสมทางเพศและความถนัดส่วนบุคคล การส่งเสริมให้แรงงานมีงานทำและรายได้ ตลอดจนการปลูกกล้วยหอมทองโดยไม่พึ่งสารเคมี และการส่งออกไปยังต่างประเทศ ถือเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์ของประเทศต่อการนำเสนอสินค้าไทยสู่สากล และทำให้รู้จักคุณค่าของการใช้ปุ๋ยจากธรรมชาติเพื่อการเพาะปลูกพืชด้วยอีกทางหนึ่ง



สรุปบทเรียนจากการเข้าร่วมกิจกรรม STRONG NESDC 2566

(ณ จังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดสมุทรสงคราม)

การศึกษาดูงานจากศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านสารภี จังหวัดสมุทรสงคราม โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี และอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร จังหวัดเพชรบุรี ทำให้เข้าใจในหลักการการพัฒนาตามศาสตร์พระราชา จาก 3 คำสำคัญ คือ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ได้ดียิ่งขึ้น และเห็นตัวอย่างการนำสู่การปฏิบัติจริงจนเกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรม ทั้งในระดับชุมชนและโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ “เข้าใจ” คือ การมีความรู้และศึกษาในเรื่องที่สนใจให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ “เข้าถึง” คือ การนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติจริง และ “พัฒนา” คือ การค้นคว้าเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อต่อยอดสิ่งที่ปฏิบัติอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้ การพัฒนาหรือค้นคว้าเพิ่มเติมนั้นเป็นสิ่งที่ไม่จำกัดอยู่เพียงในห้องทดลองหรือต้องใช้ทักษะทางวิชาการขั้นสูง ประชาชนทั่วไปหรือชาวบ้านธรรมดาก็สามารถมีทักษะการเป็นนักวิจัยได้ ผ่านการสังเกต การตั้งคำถาม และการค้นคว้าหาคำตอบ นอกจากนี้ ยังได้เข้าใจความหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยคำว่า “ยั่งยืน” หมายถึง การใช้ทรัพยากรที่หาได้ง่าย รอบตัว อย่างคุ้มค่า ไม่ให้เหลือทิ้งหรือเหลือทิ้งน้อยที่สุด (zero waste) และทำให้เข้าใจความสำคัญของ “ธรรมชาติ” ภายใต้แนวคิดของการพัฒนาอย่างยั่งยืน และการใช้หลัก “ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ” ในการพัฒนา ซึ่งจะทำให้เกิดความยั่งยืนในมิติของการมีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายและอุดมสมบูรณ์ รวมทั้งยังมีความหมายโดยกว้าง หมายถึง การบูรณาการการทำงานระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งการสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมของประชาชนจะเป็นหนทางที่นำไปสู่ความยั่งยืนอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ การศึกษาดูงาน ณ สหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด จังหวัดเพชรบุรี ได้ตอกย้ำให้เห็นถึงความสำคัญของการบูรณาการการทำงานระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ผ่านรูปแบบการรวมกลุ่มเป็น “สหกรณ์” ซึ่งช่วยเสริมพลังและศักยภาพในการพัฒนาตามจุดเด่นของพื้นที่ ทำให้การพัฒนาเข้าถึงประชาชนเป้าหมาย และเป็นไปอย่างตรงจุด ตรงประเด็น สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและมีธรรมาภิบาล จากการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะสมาชิกของสหกรณ์ที่มีสิทธิและหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงานของสหกรณ์ให้เป็นไปอย่างโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ

สรุปการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรข้าราชการที่ดีและหลักสูตรด้านทุจริต สสข.(STRONG NESDC)

๑. ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านสารภี มีวิทยากร คือนายสุชล สุขเกษม ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำการเกษตรแบบพึ่งตนเอง และอยู่ได้อย่างยั่งยืน โดยสามารถสร้างรายได้จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท/ไร่ โดยน้อมนำศาสตร์พระราชมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับพื้นที่เกษตรกรรมของตน และนำความรู้จากการอ่านหนังสือและอบรมดูงานจากแหล่งอื่นมาปรับใช้ พัฒนา ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าลองกล้าลงมือทำ จนเกิดเป็นนวัตกรรมใหม่ ที่สร้างความตื่นตาตื่นใจให้แก่ผู้พบเห็น รวมถึงการบริหารพื้นที่อย่างคุ้มค่า โดยใช้ให้เกิดประโยชน์ในทุกส่วน เช่น การปลูกพืชแบบผสมผสาน และพืชที่เป็นรายได้ (รายได้วัน รายเดือน รายปี) ผสมกับการเลี้ยงสัตว์ อาทิ ไก่หลุม ไก่ตะกั่ว ไล่เดือนหลุม กบหลุม เทคนิคการปลูกมะพร้าวให้ได้ลูกแม่เป็นต้นเตี้ย และการทำไข่เค็มรวม ๒๐ กว่ารสชาติ

๒. โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการเริ่มจากพระราชดำริ ตั้งแต่ ปี ๒๕๓๔ โดยมีอาจารย์จากหลากหลายมหาวิทยาลัย จำนวนเกือบร้อยคน มาร่วมกันวิจัยการบำบัดน้ำเสียในชุมชน โดยมีปัจจัยหลัก ๓ ข้อ ได้แก่ ๑) ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ ๒) ประหยัด และ ๓) ใช้วัสดุท้องถิ่น โดยออกมาเป็นเทคโนโลยีบ่อฝังและการใช้พืช ได้แก่ (๑) ใช้หญ้ากรองน้ำเสีย ให้น้ำแบบเปียกสลับแห้ง (น้ำ ๕ วัน แห้ง ๒ วัน) (๒) พื้นที่ชุ่มน้ำเทียม ใช้พืชน้ำ เช่น ฤๅษี หญ้า อเมซอน (๓) ป่าชายเลน โดยใช้แสมทะเล ถั่วขาว กักพักน้ำ ๑๒ ชั่วโมง (น้ำทะเล ๕๐ : น้ำเสีย ๕๐) ทำให้เกิดงานวิจัยออกตีพิมพ์จำนวนมาก นอกเหนือจากด้านสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังมี ด้านสังคม ด้านเศรษฐศาสตร์ อีกด้วย

๓. อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร แก้ไขปัญหาพื้นที่แห้งแล้ง จากห้วยทรายซึ่งเป็นต้นน้ำ ที่ใช้หญ้าแฝก แก้ปัญหาดินแล้ง มาจนถึงชายฝั่งคือปลายน้ำ โดยรอบภูเขา สร้าง Check dam และสร้างอ่างเก็บน้ำหลาย ๆ อ่างเชื่อมต่อกัน (อ่างพวง) ทำให้พื้นที่แห้งแล้งในอดีต กลับมาเป็นพื้นที่ป่าไม้เขียวชอุ่ม อุดมสมบูรณ์ดังปัจจุบัน ที่มีตัวชี้วัดว่าป่าชายเลนกลับสู่ธรรมชาติแล้ว คือ หอยสีแดง และตัวชี้วัดว่าน้ำในป่าชายเลนนั้นสะอาด คือ ปลาตีน และมีการใช้ Solar Cell ช่วยลดภาระค่าใช้จ่าย (ค่าไฟฟ้า)

๔. สหกรณ์การเกษตรทำยาง สหกรณ์ที่มีการรวมตัวของเกษตรกรผู้ปลูกกล้วย เพื่อขายในประเทศ และต่างประเทศ โดยการขายในประเทศ คือ การขายส่งร้านค้าปลีก เช่น ๗-๑๑ Tops Gourmet เป็นต้น ส่วนการส่งขายตลาดต่างประเทศ มีการส่งขายประเทศญี่ปุ่น โดยมีบริษัทมาคอยกำกับ ขั้นตอน กระบวนการ รวมถึงกล้วยที่ส่งออกไปต้องเป็นกล้วยที่ไม่ใช้สารเคมี โดยที่สหกรณ์ จะนำกล้วยที่ความสุกร้อยละ ๗๐-๘๐ มาล้างทำความสะอาด เป่าลมแห้ง แล้วนำมาบ่มแก๊สเอทิลีน เพราะจะได้รสชาติ ความสุก ความสวยงามตามต้องการ โดยรับซื้อมาจากเกษตรกรด้วยราคาประกัน และเพื่อไม่ให้เกิดเศษเหลือจากกระบวนการผลิต จึงพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ เช่น กล้วยตากพลังงานแสงอาทิตย์ วัตถุดิบส่งโรงงานทำขนมเค้ก หรือการส่งทำวิจัยเป็น น้ำกล้วย กาแฟกล้วย และได้มีระบบตรวจสอบย้อนกลับ ที่แรกในประเทศไทย จุดเด่นของกล้วยที่ปลูกจากเพชรบุรี (ที่ลาด) คือ เนื้อแน่น ใสไม่ฉ่ำ หวานพอดี

**สรุปการศึกษาการอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรข้าราชการที่ดีและหลักสูตรด้านทุจริต สศช.(STRONG NESDC) ประจำปี
งบประมาณ 2566 (จังหวัดสมุทรสงครามและจังหวัดเพชรบุรี)**

1. บ้านสารภี

- คุณสุชลที่เป็นผู้ริเริ่มศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านสารภี โดยแรกเริ่มนั้นคุณสุชลใช้พื้นที่ 1 ไร่มาวางแผนว่าจะจัดสรรพื้นที่ดังกล่าวอย่างไรเพื่อสามารถเลี้ยงชีพได้ โดยคุณสุชลได้ดูงานในหลายโครงการทำให้คุณสุชลได้ลองนำมาปรับใช้และน้อมนำพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทาง โดยในพื้นที่มีการเลี้ยงไก่ไข่ตระกร้าและผูกไว้กับต้นมะพร้าว ไก่ไข่ที่เลี้ยงนั้นเป็นพันธุ์โรดไอแลนด์ (Rhode Island) จะช่วยลดปัญหาการอยู่อย่างแออัดของไก่ในโรงเรือนและช่วยลดปัญหาการโดนสัตว์อื่น ๆ ทำร้าย เป็นต้น โดยชื่อก่อนยังสามารถนำมาใส่เป็นปุ๋ยให้กับต้นไม้ได้อีกด้วย นอกจากนี้ยังมีการเลี้ยงกบในบ่อซีเมนต์ การเลี้ยงกุ้งในกระสอบ เป็นต้น นอกจากการเลี้ยงสัตว์คุณสุชลยังได้ปลูกพืชต่าง ๆ เช่น มะลิ มะพร้าว เป็นต้น มีการทำโฮมสเตย์ ตลอดจนผลิตสินค้าชุมชนต่าง ๆ เช่น ไข่เค็ม น้ำยาล้างจาน น้ำยาถูพื้น เป็นต้น โดยบ้านสารภีปัจจุบันได้เป็นสถานที่แบบอย่างในการจัดสรรพื้นที่อย่างเป็นประโยชน์ สามารถสร้างรายได้เลี้ยงชีพและครอบครัวได้ ทำให้มีหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนมาดูงานและเรียนรู้ ทั้งนี้คุณสุชลยังพร้อมที่จะเผยแพร่แนวคิดให้แก่ผู้ที่สนใจ ทำให้เกิดเครือข่ายบ้านสารภีทั่วประเทศ

2. โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

- เป็นโครงการในพระราชดำริที่ช่วยในเรื่องของการบำบัดน้ำเสียและกำจัดขยะ ตามหลักคิดการให้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ โดยการบำบัดน้ำเสียตามธรรมชาติที่แหลมผักเบี้ยแบ่ง ได้แก่ 1.ระบบบ่อน้ำเสีย ที่ใช้สาหร่ายสังเคราะห์แสงเพื่อเติมออกซิเจนให้จุลินทรีย์หายใจและย่อยสลายสารอินทรีย์ในน้ำเสีย 2.ระบบพืชและหญ้ากรองน้ำเสีย ได้แก่ปลูกธูปฤาษี กกกลม หญ้าแฝกอินโดจีน และปลูกหญ้าอาหารสัตว์ ที่มีคุณสมบัติกรองและดูดซับของเสียที่อยู่ในน้ำ 3.ระบบแปลงพืชป่าชายเลน ที่เป็นการใช้หลักการเจือจางระหว่างน้ำเสียและน้ำทะเล และใช้พืชในป่าชายเลนช่วยบำบัด เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการจัดพื้นที่สำหรับการบำบัดขยะอินทรีย์ นั่นคือการหมักขยะเพื่อทำปุ๋ย โดยใช้ระยะเวลาหมัก 30 วัน เป็นต้น ซึ่งการบำบัดที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นการบำบัดโดยใช้ธรรมชาติเป็นหลัก ไม่ใช้สารเคมี สามารถนำไปปฏิบัติได้ง่าย ทำให้พื้นที่ต่าง ๆ หรือหน่วยงานต่าง ๆ สามารถเลือกไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับพื้นที่ของตนเองได้ เช่น การกำจัดขยะแบบการหมักทำปุ๋ยนั้นก็มีทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปปรับใช้

3. อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร

- ได้รับฟังการบรรยายเกี่ยวกับความเป็นมาของอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรและการบริหารจัดการ ที่แรกเริ่มนั้นสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชดำริในการฟื้นฟูพื้นที่บริเวณค่ายพระรามหกโดยการปลูกและฟื้นฟูป่าชายเลนกลับคืนสู่ธรรมชาติ และฟื้นฟูพื้นที่ที่ไหม้ให้กลายเป็นพื้นที่สีเขียว จนปัจจุบันอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรกลายเป็นพื้นที่สีเขียวที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ พร้อมทั้งมีการสร้างศูนย์การเรียนรู้มากมาย เช่น ศูนย์พลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม สวนการเรียนรู้พลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อมชุมชน เป็นต้น ซึ่งทำให้คนที่สนใจสามารถเข้าชมและเรียนรู้ได้ โดยมีการกลั่นข้อมูลออกมาได้อย่างเข้าใจง่ายและชัดเจน เช่น ได้เรียนรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมพลังงาน แนวทางการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้านอย่างไรให้เกิดการประหยัดพลังงานมากที่สุด ซึ่งถือเป็นประเด็นง่าย ๆ ที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

- ในบริเวณป่าชายเลนมีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติสูงมาก ถือเป็นห้องเรียนธรรมชาติที่อุดมไปด้วยพันธุ์ไม้ที่หลากหลาย เช่น โกงกาง ปอทะเล โพทะเล แสมทะเล โปรง ฝาด เป็นต้น พร้อมทั้งมีสัตว์จำนวนมาก เช่น นกนานาชนิด ปลาตีน กุ้ง หอย ปู เป็นต้น ซึ่งป่าชายเลนเป็นแหล่งผสมพันธุ์และอนุบาลตัวอ่อน รวมถึงเป็นที่หลบภัยของสัตว์น้ำได้ดี

4. สหกรณ์การเกษตรท่าทาง จำกัด

- มีการให้บริการแก่สมาชิกของสหกรณ์ดังนี้ บริการเงินฝาก บริการเงินกู้ โครงการส่งเสริมเงินทุนสมาชิกซื้ออาหารเลี้ยงวัวขุน โครงการส่งเสริมปลูกกล้วย เป็นต้น นอกจากนี้สหกรณ์จะรับซื้อกล้วยจากสมาชิกโดยมีทั้งกล้วยที่ปอดและไม่ปอดสาร โดยกล้วยที่ปอดสารส่วนใหญ่จะส่งไปขายที่ประเทศญี่ปุ่น และมีการส่งขายในประเทศโดยมีการส่งขายทั้งในร้าน 7-11 Top super market เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีบริการส่ง delivery ในประเทศอีกด้วย โดยการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่านั้นยังมีไม่มากนักมีเพียงกล้วยตาก กล้วยกวน เป็นต้น ซึ่งการมีสหกรณ์การเกษตรเช่นนี้ทำให้ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกปลูกกล้วยและรับประกันผลผลิตได้

สรุปบทเรียนจากการเข้าร่วม กิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้เชิงสร้างสรรค์ของบุคลากรด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต : การอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรข้าราชการที่ดีและหลักสูตรด้านทุจริต สศช. (STRONG NESDC) ประจำปีงบประมาณ 2566 ภายใต้งานการเสริมสร้างคุณธรรม ป้องกันและต่อต้านการทุจริต เพื่อยกระดับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ดังนี้

1. เรื่องประสบการณ์และแนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมและการสร้างชุมชนเข้มแข็ง ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านสารภี จังหวัดสมุทรสงคราม

คุณสุชล สุขเกษม ได้กล่าวถึง การน้อมนำพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทาง ร่วมกับการนำประสบการณ์จากการดูงานในหลายๆ แห่ง มาปรับใช้และทดลองด้วยตัวเอง จึงเป็นที่มาของการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านสารภี นอกจากนี้ คุณสุชล อธิบายว่า “ต้องใช้ทุกสิ่งให้มีคุณค่า ไม่มีการทิ้ง อนุรักษ์พลังงาน และที่สำคัญต้องสร้างรายได้” ซึ่งจากการเข้าร่วมฟังการบรรยายและศึกษาดูงาน มีความประทับใจ ได้มีโอกาสเห็นถึงภูมิปัญญาชุมชน เช่น แนวคิดการเลี้ยงไก่ไข่ในตะกร้า การทำแก๊สชีวภาพใช้เองจากมูลไก่ การทำไข่เค็มรสตั้มยำ เป็นต้น ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นความรู้ที่สามารถเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นแบบอย่างที่เกิดขึ้นได้จริง

2. เรื่องการน้อมนำแนวพระราชดำริสู่ปฏิบัติ ในโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

ได้ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการกำจัดขยะและบำบัดน้ำเสียชุมชน ตามแนวพระราชดำริ ได้แก่ ระบบบ่อบำบัดน้ำเสีย เป็นระบบที่อาศัยการกักน้ำเสียไว้ในระยะเวลาที่เหมาะสม เติมนอกซิเจนด้วยการสังเคราะห์แสงของแพลงก์ตอนและสาหร่าย อาศัยแรงลมช่วยในการเติมอากาศเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการย่อยสลายสารอินทรีย์ด้วยจุลินทรีย์ ระบบพืชและหญ้ากรองน้ำเสีย เป็นระบบที่ให้พืชช่วยดูดซับธาตุอาหารจากการย่อยสลายสารอินทรีย์ในดิน โดยมีระยะเวลาในการชั่งน้ำเสีย สลับปล่อยแห้ง เมื่อครบตามระยะเวลาก็จะตัดพืชออก เพื่อนำไปให้กลุ่มแม่บ้านทำเครื่องสาน เพิ่มประโยชน์และสามารถสร้างรายได้ให้กับกลุ่มแม่บ้านได้อีกต่อหนึ่ง ระบบพื้นที่ชุ่มน้ำเทียม เป็นระบบที่จำลองการบำบัด โดยจะเติมน้ำเสียลงสู่ระบบอย่างต่อเนื่อง ผลักดันไล่น้ำเสียเก่าออกจากระบบ และระบบพืชป่าชายเลน ให้ธรรมชาติบำบัดธรรมชาติตามระยะเวลาการขึ้นลงของน้ำทะเลในแต่ละวัน อาศัยระบบรากของพืชป่าชายเลนช่วยปล่อยก๊าซออกซิเจนเติมให้กับน้ำเสียและจุลินทรีย์ในดิน

3. เรื่องแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การดำเนินการตามมาตรฐาน จริยธรรม สู่การเป็นข้าราชการที่ดีและการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดธรรมาภิบาล ณ อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร และศาสตราจารย์ ดร. สนิท อักษรแก้ว ประธานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

“การน้อมนำศาสตร์พระราชามาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ” จาก ห้วยทราย...สู่ชายฝั่ง จากภูผา...สู่หานที่ การฟื้นฟูธรรมชาติ การจัดการน้ำตามศาสตร์พระราชา ไม่เพียงแต่ช่วยการจัดการเรื่อง ดิน น้ำ และป่า ยังสามารถช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมได้ในเวลาเดียวกัน จากการเข้าร่วมฟังการบรรยายและศึกษาดูงาน แหล่งเรียนรู้ภายในอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร เช่น สวนป่าชายเลนทุลกระหม่อม พบว่า ปัจจุบันมีความหลากหลายทางชีวภาพเป็นดัชนีชี้วัดความสมบูรณ์ของระบบนิเวศชายฝั่ง รวมทั้งการได้รับความรู้ในการจัดการขยะ ระบบบำบัดน้ำเสียแบบครบวงจร บึงประดิษฐ์ การชมนิทรรศการ และการใช้เทคโนโลยีพลังงานทดแทนในพื้นที่ ทำให้เกิดแรงบันดาลใจมาปรับใช้ในชีวิตการทำงาน และตระหนักถึงความสำคัญถึงทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น

4. เรื่องประสบการณ์การเสริมสร้างความร่วมมือ เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาล ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ความเป็นชุมชนใสสะอาด ณ สหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด

สหกรณ์การเกษตรท่ายาง ประสบความสำเร็จจาก ธุรกิจสินเชื่อ ธุรกิจรวบรวมผลผลิตจากสมาชิก และธุรกิจด้านการจำหน่ายน้ำมัน ปุ๋ยอินทรีย์ และผลิตภัณฑ์ปราบศัตรูพืช ส่งเสริมให้สมาชิกลดการใช้สารเคมี โดยสหกรณ์การเกษตรท่ายาง ได้รวบรวมกล้วยหอมทองปลอดสารพิษจากสมาชิกส่งให้กับสหกรณ์ผู้บริโภคได้ ประเทศญี่ปุ่น นับได้ว่ากล้วยหอมทองปลอดสารพิษ เป็นสินค้าส่งออกอีกชนิดหนึ่งที่ทราบดีว่าเข้าประเทศ นอกจากนี้ สำหรับช่องทางการตลาดในประเทศ สหกรณ์การเกษตรท่ายาง ก็ได้มีการรวบรวมกล้วยหอมทองจัดส่งให้แก่บริษัทคู่ค้า เป็นการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนได้อย่างมั่นคง

**องค์ความรู้จากการอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรข้าราชการที่ดีและหลักสูตรด้านทุจริต สศช.
(STRONG NESDC) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ในระหว่างวันที่ ๙-๑๐ มีนาคม ๒๕๖๖
ณ จังหวัดสมุทรสงครามและจังหวัดเพชรบุรี**

๑. ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านสารภี จังหวัดสมุทรสงคราม

จัดเป็นสถานที่ที่เกษตรกรได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต โดยผ่านการถ่ายทอดองค์ความรู้จากคุณ คุณสุชล สุขเกษม ที่ถือเป็นเกษตรกรต้นแบบด้านเกษตรผสมผสาน (Smart Farmer) โดยเป็นการบรรยายถึงการต่อสู้ในการหาวิธีทำการเกษตรที่เหมาะสมทั้งในเชิงพื้นที่และรายได้ที่จะพอเพียงในการดำเนินชีวิต เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามและการไม่หยุดนิ่งในการค้นหาความรู้ตลอดระยะเวลาหลายสิบปีในการทำการเกษตรจนมาถึงปัจจุบัน พบว่าภายในศูนย์การเรียนรู้มีการทำการเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อให้สามารถมีรายได้หมุนเวียนในแต่ละวันหลังจากตนเองประสบความสำเร็จแล้วจึงชักนำคนในชุมชนให้รวมกลุ่มกันเพื่อขายผลผลิตและแปรรูปผลผลิตต่อไป ทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้

๒. โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

เป็นโครงการพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ที่ทรงเล็งเห็นถึงปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมในจังหวัดเพชรบุรี ในเรื่องของปัญหาขยะชุมชนและน้ำเสียชุมชน โครงการดังกล่าวจึงจัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยอาศัยหลักการธรรมชาติช่วยธรรมชาติ ซึ่งเป็นวิธีที่ง่ายและประหยัด โดยแบ่งระบบการดำเนินงานออกเป็น ๒ ส่วนใหญ่ๆ ได้แก่ ระบบบำบัดน้ำเสีย และระบบการกำจัดขยะ ในปัจจุบันเปิดดำเนินโครงการมากกว่า ๓๐ ปี พบว่ามีผลทำให้สภาพแวดล้อมในจังหวัดเพชรบุรีดีขึ้นทั้งในเรื่องของคุณภาพน้ำ ขยะชุมชนและป่าชายเลน

๓. อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร จังหวัดเพชรบุรี

เป็นโครงการที่มุ่งแก้ไขปัญหาคาความเสื่อมโทรมของป่าชายเลนในพื้นที่ให้กลับมามีความอุดมสมบูรณ์อันนำมาซึ่งระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์ในพื้นที่ต่อไป โดยจากการศึกษาดูงานพบว่าในปัจจุบันระบบนิเวศภายในโครงการมีความอุดมสมบูรณ์เป็นอย่างยิ่ง ทั้งในเรื่องของพืชป่าชายเลนและสัตว์ชายเลน อีกทั้งยังให้ความสำคัญเกี่ยวกับด้านพลังงานทดแทน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม เป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า จนสามารถเป็นศูนย์เรียนรู้และฝึกอบรมนานาชาติ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและพลังงาน ตามแนวพระราชดำริ อย่างยั่งยืนได้ในปัจจุบัน

๔. สหกรณ์การเกษตรท่ามาย จำกัด จังหวัดเพชรบุรี

เป็นการรวมกลุ่มกันของเกษตรกรที่ดำเนินการปลูกกล้วย โดยเฉพาะกล้วยหอม ในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี ในรูปแบบของสหกรณ์ สหกรณ์การเกษตรท่ามายฯ ถือเป็นแหล่งสนับสนุนเงินทุนเพาะปลูกรวมถึงให้คำแนะนำในการเพาะปลูกเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีมีการส่งเจ้าหน้าที่ไปดำเนินการตัดผลผลิต เพื่อการส่งออกทั้งในและต่างประเทศ โดยมีการประกันราคาการรับซื้อผลผลิตผ่านทางสหกรณ์ รูปแบบดังกล่าวถือเป็นการสร้างอำนาจการต่อรองในท้องตลาดให้แก่เกษตรกร ทั้งในเรื่องของราคาและตลาดรองรับทำให้เกษตรกรในกลุ่มสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

1. การบรรยายเรื่อง ประสบการณ์และแนวทางการป้องกันและปราบปรามทุจริตบนกระบวนการมีส่วนร่วมและการสร้างชุมชนเข้มแข็ง (วันที่ 9 มีนาคม 2566) โดย ผู้นำชุมชนและเครือข่ายจากศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านสารภี จังหวัดสมุทรสงคราม

บ้านสารภี สามารถสร้างรายได้สองแสนต่อปีโดยใช้พื้นที่ 1 ไร่ จุดเด่นคือ ลุงสุชล สุขเกษม มีความรักในงานที่ทำ ศึกษาพัฒนาต่อยอด เช่น เลี้ยงไก่ในตะกร้าที่ไปศึกษาจนรู้ว่าไก่พันธุ์ที่สามารถเลี้ยงในที่แคบๆ ได้ และศึกษาพฤติกรรมว่าต้องอยู่ที่สูงจึงจะได้ผลผลิตดี เป็นต้น ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการนำเอาสารพระราชในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาตีความได้แตกและนำมาปฏิบัติจริงได้ สามารถนำ waste ของผลิตภัณฑ์ต่างๆ มาใช้เป็นต้นทุนของผลิตภัณฑ์อื่นได้ เช่น มูลสัตว์กับการปลูกพืช และยังเป็นศูนย์รวมชุมชน ถ่ายทอดความรู้ สร้างงาน สร้างอาชีพให้ชุมชน จนมีกว่า 70 โครงการในชุมชน

2. การบรรยายเรื่อง การน้อมนำแนวพระราชดำริสู่ปฏิบัติ (วันที่ 9 มีนาคม 2566) โดย วิทยากรจากโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โครงการแหลมผักเบี้ย เป็นตัวอย่างหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความเรียบง่าย และการใช้ธรรมชาติบำบัดอย่างเห็นได้ชัดในเรื่องของการบำบัดน้ำเสีย และกำจัดขยะ โดยยึดตามแนวคิดพระราชดำริที่ว่า ...ให้ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ เป็นเทคโนโลยีอย่างง่าย ใครๆ ก็สามารถทำได้ และมีวัสดุหาได้ในท้องถิ่น นับว่าเป็นแบบอย่างแก่ชุมชนทั่วประเทศในการแก้ไขปัญหาบำบัดน้ำเสียได้เป็นอย่างดี เพราะนอกจากจะเป็นแบบที่เรียบง่ายแล้วยังเข้าใจง่าย จึงสามารถนำไปใช้ปฏิบัติตามได้ง่าย มีค่าใช้จ่ายที่ไม่แพง และใช้เทคโนโลยีที่ไม่สูงนัก ซึ่งความเรียบง่ายนี่เองที่จะนำชุมชนไปสู่ความยั่งยืนได้ในที่สุด

3. การบรรยายเรื่อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การดำเนินการตามมาตรฐานจริยธรรม สู่การเป็นข้าราชการที่ดี และการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดธรรมาภิบาล (วันที่ 10 มีนาคม 2566) โดย ท่านสนธิ อักษรแก้ว

วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 คือ เพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” โดยมี 13 หมวด ดังนี้

1. ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง
2. ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน
3. ไทยเป็นฐานการผลิตรถยนต์ไฟฟ้าของอาเซียน
4. ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง
5. ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค
6. ไทยเป็นศูนย์กลางด้านดิจิทัลและอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะของอาเซียน
7. ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้
8. ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน
9. ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลงและคนไทยทุกคน มีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม
10. ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ
11. ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบ จากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
12. ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต
13. ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

สำหรับอุทยานสิ่งแวดล้อมสิรินธร เป็นแหล่งเรียนรู้การอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างยั่งยืน ทั้งด้านอนุรักษ์ธรรมชาติ การอนุรักษ์สวนป่าชายเลน แหล่งเรียนรู้พลังงานแสงอาทิตย์

4. การบรรยายเรื่อง ประสบการณ์การเสริมสร้างความร่วมมือ เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ความเป็นชุมชนใสสะอาด (วันที่ 10 มีนาคม 2566) โดย วิทยากร สหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด

สหกรณ์การเกษตรท่ายาง ผู้ส่งออกผลิตผลกล้วยหอมทอง ด้วยเทคโนโลยี ระบบตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability System) ที่สมบูรณ์แบบตามหลักมาตรฐานสากล เป็นแห่งแรกในประเทศไทย

คุณสมบัติของกล้วยหอมทอง

1. เมื่อสุกจะเหลืองเหมือนทอง มีกลิ่นหอม
2. รสชาติหวาน เนื้อแน่น
3. ปลอดภัยไร้พิษ

ฤดูกาลของกล้วยหอมทอง มีผลผลิตตลอด

สรุปบทเรียน

การอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรข้าราชการที่ดีและหลักสูตรด้านทุจริต สศช. (STRONG NESDC) ประจำปีงบประมาณ 2566 ณ จังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดสมุทรสงคราม เมื่อวันที่ 9-10 มีนาคม 2566

- ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านสารภี จังหวัดสมุทรสงคราม

คุณสุชลเป็นผู้ที่มีความตั้งใจ กล้าคิด กล้าทำ ไม่หยุดอยู่กับที่ ขนขวายความรู้ เทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา สามารถนำความรู้ที่สั่งสมมาหาต่อยอดและเลี้ยงชีพได้ รวมถึงมีการน้อมนำศาสตร์พระราชา “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สิ่งที่ประทับใจที่สุดคือการนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้อย่างคุ้มค่าที่สุด เช่น การเลี้ยงไก่ โดยสามารถนำไข่ไก่ มากินมาขาย นำไข่ไก่ไปทำปุ๋ย เพื่อสร้างมูลค่าและเกิดรายได้ที่สามารถเลี้ยงชีพได้, การดองไข่เค็มรสต้มยำ น้ำที่ใช้ดองไข่เค็มสามารถใช้ดองได้ 2 รอบ อีกทั้งหากดองครบ 2 รอบแล้วยังสามารถนำมาต้มสำหรับแช่เท้าได้อีกด้วย

- โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โครงการในพระราชดำริที่มีวัตถุประสงค์หลักในการบำบัดน้ำเสีย ด้วยพระอัจฉริยภาพของในหลวง ร.9 โดยอาศัยหลักการ “ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ” ที่ทำให้รู้ว่าจริง ๆ แล้วสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติดีอยู่แล้ว เพียงแต่มนุษย์ใช้ทรัพยากรมากเกินไป จนบางครั้งธรรมชาติอาจจะบำบัดหรือช่วยตัวเองไม่ทัน

จากโครงการนี้ทำให้ตระหนักว่าควรใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่าที่สุดและก่อให้เกิดมลภาวะน้อยที่สุด เพราะธรรมชาติเสื่อมลงเพราะน้ำมือของมนุษย์เอง

- อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร

จากพื้นที่ที่ปลูกพืชเชิงเดี่ยว มีการทำลายป่าไม้เพื่อใช้ประโยชน์ทางการเกษตร สู่เป็นอุทยานที่ฟื้นฟูจนกลายเป็นป่าชายเลนและพื้นที่ที่มีระบบนิเวศน์อุดมสมบูรณ์ มีการจัดนิทรรศการพลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อมสวนป่าชายเลน รวมถึงระบบบำบัดน้ำเสียให้เรียนรู้

อุทยานดังกล่าวถือเป็นพื้นที่เพื่อการศึกษาเรียนรู้ด้านป่าชายเลนและพลังงานที่ดี โดยมีการจัดกิจกรรม มีการจัดค่ายเพื่อเสริมสร้างความรู้ให้กับเด็ก เยาวชน รวมถึงประชาชนทั่วไป เพื่อให้ตระหนักและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่รอบตัว

- สหกรณ์การเกษตรท่ามาย จำกัด

เป็นการรวมกลุ่มของเกษตรกรที่ปลูกกล้วยในพื้นที่ จ.เพชรบุรี สหกรณ์มีการให้ความรู้ ให้คำปรึกษา เกษตรกรที่เป็นสมาชิก ทั้งทางด้านเงินทุน ทางด้านการเกษตร และด้านการตลาด เพื่อให้การปลูกได้มาตรฐานและนำมาซึ่งผลผลิตที่มีคุณภาพ ที่สามารถส่งขายได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ จนเป็นผู้ส่งออกกล้วยหอมรายใหญ่ที่สุดของประเทศ

โดยสหกรณ์มีการประเมินสถานะของตนเองและรู้ว่าตัวเองอยู่ในจุดไหน มีคู่แข่งเป็นใคร จุดแข็งคืออะไร จุดด้อยคืออะไร และมีการวิเคราะห์ตลาดอย่างละเอียด รวมถึงมีผู้นำที่มีความรู้ความสามารถและวิสัยทัศน์กว้างไกล ทำให้สหกรณ์สามารถดำเนินกิจการได้อย่างต่อเนื่องยาวนานกว่า 40 ปี

**สรุปบทเรียนการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้เชิงสร้างสรรค์ของบุคลากร
ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต: การอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรข้าราชการที่ดีและหลักสูตร
ด้านทุจริต สศช. (STRONG NESDC) ประจำปีงบประมาณ 2566
ณ จังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดสมุทรสงคราม ระหว่างวันที่ 9-10 มีนาคม 2566**

จากการรับฟังบรรยายจากวิทยากรและลงพื้นที่ มีประเด็นและข้อสังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม สรุปได้ดังนี้

- 1. กระบวนการมีส่วนร่วมและการสร้างชุมชนเข้มแข็ง** จากการสรุปแนวคิดของนายสุชล สุขเกษม ปราชญ์เกษตรจากศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านสารภี จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า การสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานรากสามารถพัฒนาได้จากการวิจัยระดับชุมชน การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และการนำหลักคิด “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” มาปฏิบัติและปรับใช้ มีการมุ่งเน้นการสร้างแรงผลักดันจากภายใน หรือการส่งเสริมการพึ่งตนเองโดยใช้หลักการพัฒนาซึ่งคำนึงถึงกระบวนการวิจัยเชิงทดลองจากประสบการณ์จริง เป็นต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง 1 ไร่ รวมถึงวิธีคิดที่ควรมีหลักคิดอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมถึงต้นน้ำ-กลางน้ำ-ปลายน้ำ
- 2. แนวคิดธรรมชาติช่วยธรรมชาติในการแก้ไขและฟื้นฟูธรรมชาติ** การน้อมนำแนวพระราชดำริสู่ปฏิบัติการนิโคกรังการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จจากความร่วมมือของหน่วยงานแต่ละภาคส่วนที่มีองค์ความรู้ต่าง ๆ อาทิ ด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ ในการผลักดันโครงการวิจัยระดับสากลให้เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด นอกจากนี้จากการร่วมฟังบรรยายช่วยทำให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับวิธีการแก้ไขและฟื้นฟูธรรมชาติ “ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ” ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อนำมาทบทวนการเสนอโครงการ/แผนงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำเสียในเขตเมือง รวมทั้งช่วยส่งเสริมให้เกิดความต้องการที่จะต่อยอดองค์ความรู้และแนวคิดในการประเมินผลตอบแทนทางสังคม (SROI) ซึ่งเป็นวิธีการประเมินที่ช่วยองค์กรในการทำความเข้าใจ และหาขนาดของมูลค่าทางสังคม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจจากการลงทุนพัฒนาโครงการทางด้านสิ่งแวดล้อม
- 3. การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การดำเนินการตามมาตรฐานจริยธรรม** สู่การเป็นข้าราชการที่ดีและการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดธรรมาภิบาล ควรมีการคำนึงถึงความเชื่อมโยงของหลัก 3 ธรรมในการปฏิบัติ ได้แก่ ธรรมชาติ ธรรมดา และธรรมาภิบาล และ ควรพิจารณาการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมได้ในระดับพื้นที่โดยเกิดประสิทธิภาพสูงสุด
- 4. ปัจจัยความสำเร็จของการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน** พบว่า กรณีสหกรณ์การเกษตรท่ายาง จำกัด ภายใต้ความร่วมมือกับคู่ค้า/ กลุ่มสหกรณ์ประเทศญี่ปุ่น มีการใช้ระบบการตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability System) โดยมีการกำหนดรหัสของสมาชิกผู้ผลิต ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ว่าเป็นของผู้ผลิตรายใด แสดงถึงความโปร่งใสและที่มาของผลิตภัณฑ์ เพื่อเป็นกลไกในการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค การควบคุมการเพาะปลูกกล้วยหอมทองให้ได้คุณภาพและมาตรฐานที่กำหนด

.....

สรุปบทเรียนการอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรข้าราชการที่ดีและหลักสูตรด้านทุจริต สช. (STRONG NESDC)
 ในระหว่างวันที่ 9-10 มีนาคม 2566 ณ จังหวัดสมุทรสงครามและจังหวัดเพชรบุรี

1. ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านสารภี จังหวัดสมุทรสงคราม

- ความกล้าที่จะคิด และทำนอกกรอบแนวทางที่เคยมีมา ลุงสุชลไม่เชื่อตามทฤษฎี แนวคิดเดิมทั้งหมด แต่กล้าที่จะลงมือทำ กล้าที่จะทดลอง แม้ว่าการลงมือทำนั้นจะขัดแย้งกับทฤษฎี กรอบแนวคิดเดิมที่มีมา โดยลุงนำแนวคิดเดิมมาเป็นพื้นฐาน และทดลองดำเนินการเพิ่มเติมและปรับให้เข้ากับบริบทของตน ซึ่งทำให้เกิดความสำเร็จและเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับของสิ่งนั้น เช่น นำกาแฟมาปลูกในพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ แทนที่จะปลูกในพื้นที่สูง
- การมีผู้นำเครือข่ายที่เข้มแข็ง ลุงสุชลมีความเป็นผู้นำตามธรรมชาติ โดยมีบุคลิก องค์กรความรู้ มีอุดมการณ์ที่ทุกคนยอมรับ ซึ่งไม่ได้เกิดจากหน้าที่ อำนาจ แต่เกิดจากประสบการณ์ การลงมือทำจนทุกคนยอมรับ และพร้อมปฏิบัติตาม นอกจากนี้ลุงสุชลยังมีเป็นตัวกลางในการประสานยึดโยงเครือข่ายความร่วมมือ รวมทั้งขยายเครือข่ายความร่วมมือในชุมชนของตนเองด้วย โดยการกระจายองค์ความรู้ ทรัพยากร และให้เครือข่ายเข้ามาร่วมดำเนินการร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้เครือข่ายเกิดความเข้มแข็ง และสามารถดำรงอยู่ได้จนถึงปัจจุบัน

2. โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

- การบำบัดน้ำเสีย โดยวิธีธรรมชาติบำบัดธรรมชาติ ทราบแนวทาง กระบวนการในการบำบัดน้ำเสีย และการจัดการขยะ โดยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมในการกำจัด
- การตระหนักถึงปัญหามลพิษ และเห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัจจุบันมีการพัฒนา และมีการขยายตัวของเมืองมีเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดปัญหามลพิษที่เพิ่มขึ้นตามไปด้วย ขณะเดียวกันการกำจัดมลพิษมีความยากลำบาก ซับซ้อน และใช้ระยะเวลานาน ดังนั้นถึงควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการคัดแยกขยะ และปล่อยมลพิษให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

3. อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร

- เห็นถึงความสำคัญของป่าไม้ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีการใช้ธรรมชาติในการฟื้นฟูพื้นที่แห้งแล้ง เสื่อมโทรมให้กลายเป็นพื้นที่ที่มีระบบนิเวศที่สมบูรณ์

4. สหกรณ์การเกษตรท่ามาย จำกัด

- การพัฒนาจากฐานราก คือการพัฒนาจากการเริ่มต้นของกลุ่มเกษตรกร โดยการส่งเสริมและสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการพัฒนาโดยให้องค์ความรู้ให้ประชาชนร่วมคิด ร่วมดำเนินการ ตั้งแต่การผลิตไปจนถึงการขาย กระจายรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ ให้ประชาชนมีรายได้และสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง
- การรู้จักตนเอง รู้ว่าในพื้นที่ตนเองมีอะไร หาจุดเด่น และนำมาพัฒนาต่อยอด จนกลายเป็นการพัฒนาที่สร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่